

2016.

**Tájékoztató a Haditechnikai és
Exportellenőrzési Hatóság
tevékenységéről**

Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal
Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság

KÉSZÍTETTE:

BUDAPEST FŐVÁROS KORMÁNYHIVATALA
KERESKEDELMI, HADITECHNIKAI, EXPORTELLENŐRZÉSI ÉS NEMESFÉMHITELESÍTÉSI FŐOSZTÁLY
EXPORTELLENŐRZÉSI OSZTÁLY, HADITECHNIKAI OSZTÁLY (JOGUTÓD)

BUDAPEST FŐVÁROS KORMÁNYHIVATALA
KERESKEDELMI, HADITECHNIKAI, EXPORTELLENŐRZÉSI ÉS NEMESFÉMHITELESÍTÉSI FŐOSZTÁLY
EXPORTELLENŐRZÉSI OSZTÁLY, HADITECHNIKAI OSZTÁLY
Németvölgyi út 37-39.
H-1124 Budapest
E-mail: armstrade@bfkh.gov.hu, exportcontrol@bfkh.gov.hu
Telefon: 06 1 4585 599

TARTALOMJEGYZÉK

I. FEJEZET

BEVEZETŐ.....	4
A HATÓSÁGRÓL	4

II. FEJEZET

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBE.....	6
BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY	6
VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY.....	6
AUSZTRÁLIA CSOPORT	6
NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA	7
ZANGGER BIZOTTSÁG.....	7
RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER.....	7
WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS	8
KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM	8
WPDU – AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA.....	9
„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT	9
COARM – AZ EU TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELLENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA	9
ENSZ FEGYVERKERESKEDELMI SZERZŐDÉS – ARMS TRADE TREATY, ATT.....	9

III. FEJEZET - ENGEDÉLYEZÉS

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	11
1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS	11
JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET	11
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	13
2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE.....	16
AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA.....	16
JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS	17
3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE.....	17
4. NEMZETKÖZI SZANKCIÓK VÉGREHAJTÁSA.....	20
5. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK.....	20

IV. FEJEZET

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 20136. ÉVI HADITECHNIKAI ÉS KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL	22
2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2016-BAN	28
3. ELLENŐRZÉSEK	31
4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON.....	32

V. FEJEZET

MELLÉKLETEK.....	34
------------------	----

BEVEZETŐ

A haditechnikai külkereskedelem engedélyezésére vonatkozó jogszabályban előírtak szerint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (Hivatal) Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága (Hatóság) évente eleget tesz jelentéstételi kötelezettségének a haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési tevékenységről a honvédelmi, a rendészeti, a külpolitikai, továbbá a nemzetbiztonsági ügyekkel foglalkozó országgyűlési bizottságok részére. A Hatóság továbbá rendszeresen szolgáltat adatokat a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységről, illetve kettős felhasználású termékek exportadatairól különböző nemzetközi fórumok számára (Európai Unió (EU), Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), Európai Biztonsági Együttműködés Szervezete (EBESZ), Wassenaari Megállapodás). A bizalomépítés és a transzparenciára való törekvés jegyében, valamint a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a Hatóság a hazai nyilvánosság részére is elérhető jelentést tesz közzé tevékenységről.

A HATÓSÁGRÓL

Magyarország a non-proliferációs nemzetközi egyezmények elfogadásával politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy nemzeti jogszabályrendszerében érvényesíti az érzékeny termékekre vonatkozó, a többi résztvevő állammal kialakított exportellenőrzési elveket. Az exportellenőrzési feladatok végrehajtására kijelölt magyar hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő **Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatósága**. A Hatóság három főbb területen látja el engedélyezési és ellenőrzési feladatait.

A *haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése* nem EU harmonizált terület, az a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozása alapján történik. Ugyanakkor figyelembe veszi a közös kül- és biztonságpolitika irányelveit, a „Haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös szabályrendszerének” rendelkezéseit. Hatósági tevékenységét a „Közös haditechnikai terméklista” alapján végzi. Ugyanezen lista alapján vonja engedélyezés alá a *hadiipari gyártás- és szolgáltatás felügyelet* a hazai hadiipari gyártók és szolgáltatók tevékenységét és ellenőrzi az engedélyesek termékjelölési és nyilvántartási kötelezettségét. A Hatóság mindemellett végrehajtja a *kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmazásával* kapcsolatos azon exportellenőrzési intézkedéseket, melyek nemzetközileg vállalt megállapodások hazai végrehajtásához szükségesek. Ezen termékek polgári célú felhasználásuk mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására alkalmas eszközök gyártására, kifejlesztésére, ezért forgalmuk ellenőrzését különböző non-proliferációs rezsimek és leszerelési egyezmények írják elő. Továbbá a Hatóság látja el a *nemzetközi szankciókban elrendelt külkereskedelmi korlátozás* alá eső termékek kivitelének ellenőrzését.

A proliferáció jelentése *elterjedés*, a non-proliferációs intézkedések célja a tömegpusztító fegyverek (WMD) - vegyi- biológiai, nukleáris fegyverek-, valamint a hagyományos fegyverek elterjedésének megakadályozása.

A Hatóság látja el a *Vegyifegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság felügyeli az Egyezmény hatálya alá tartozó vegyipari cégek gyártási és kereskedelmi tevékenységét. Szintén a Hatóság látja el a *Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezményből* fakadó nemzeti hatósági kötelezettségeket és feladatokat, amelynek keretében a Hatóság nyilvántartja az Egyezmény hatálya alá tartozó jogalanyok tevékenységét, és összeállítja az ország éves bizalomerosító jelentését.

A Hatóság intézkedései magukba foglalják – többek között – határozatok hozatalát, engedélyek kibocsátását, illetve ellenőrzések elvégzését. Az intézkedések célja megakadályozni azt, hogy a regionális és nemzetközi biztonságra veszélyt jelentő államok, valamint terrorista csoportok tömegpusztító fegyvert legyenek képesek kifejleszteni és előállítani, illetve elejét venni a hagyományos fegyverek destabilizáló mértékű felhalmozódásának, illegális forgalmának.

A Hatóság nyilvántartja és kezeli az engedélyesek adatait, jelentéseit, továbbá ellenőrzési és bírságolási jogkörrel rendelkezik. A külkereskedelmi államigazgatási és a hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti eljárásban első fokon – országos illetékességgel – a Hatóság, másodfokon a Hivatal központi szerve jár el. A Hatóság ezen kívül együttműködik a szakmai érdekképviselőkkel, a gazdasági szereplők teljes körű tájékoztatása érdekében tájékoztatókat szervez és hírleveleket bocsát ki. A Hatóságot két szervezeti egység alkotja: a Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály, valamint az Exportellenőrzési Osztály.

Fontos kiemelnünk, hogy aki a 3 engedélyezési területre vonatkozó jogszabályokat nem tartja be, a *Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 327., 329. illetve 330. §-ában meghatározott tényállások fennállása esetében az ott szabályozott mértékben **szabadságvesztéssel büntethető**.*

Mindemellett a vonatkozó jogszabálysértés tárgyától és súlyától függően a Hatóság hadiipari tevékenységgel, illetve a kettős felhasználású termékek külkereskedelmével kapcsolatos jogszabálysértés esetén 100 ezer forinttól 10 millió forintig, haditechnikai külkereskedelemmel kapcsolatos jogszabálysértés esetén ötezer forinttól 10 millió forintig terjedő mértékű bírságot szabhat ki. A kettős felhasználású termékek, illetve haditechnikai eszközök és szolgáltatások külkereskedelmével kapcsolatos bírságolást érintő szabályozást jelenleg a vonatkozó ágazati jogszabályok tartalmazzák.

2016. június 13-án megjelent a központi hivatalok és a költségvetési szervek formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával kapcsolatos intézkedésekről szóló 1312/2016. (VI. 13.) Korm. határozat, amely értelmében a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal jogutódlással – Budapest Főváros Kormányhivatalába beolvadással – 2017. január 1-jei határidővel megszűnt.

Jelen jelentés tárgyát a 2016-os tevékenység képezi, azonban zárásként indokolt megjegyezni, hogy az átállás az új szervezeti keretek között folytatott munkára zökkenőmentesnek volt mondható, köszönhetően a javarészt változatlan jogszabályi környezetnek, illetve a Hatóság munkatársai által kifejtett áldozatos munkának, és a társhatóságok segítőkészségének, rugalmasságának. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az integrációt megelőző hónapokban – attól feltehetően nem teljesen függetlenül – három munkatárs távozott a Hatóságtól, 2017-ben a BFKH Haditechnikai Osztályáról további három (így az érdemi ügyintéző az Osztály vezetőjével együtt 6 fő). A munkaerőgondok nagyban rányomták bélyegüket a 2017-es működésre; ezt jól mutatja a jelentésnek a szokásosnál lényegesen későbbi elkészülte is.

MAGYARORSZÁG AZ EXPORTELLENŐRZÉSI RENDSZEREKBEN

Magyarország többek között az alábbi multilaterális fegyverzetellenőrzési megállapodások és exportellenőrzési rendszerek résztvevő állama, illetve az alábbi nemzetközi előírások és folyamatok figyelembe vételével végzi engedélyezési, ellenőrzési és egyéb hatósági feladatait:

A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (BIOLOGICAL AND TOXIN WEAPONS CONVENTION, BTWC)¹

A biológiai és toxin fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és a fegyverek megsemmisítéséről szóló egyezmény (BTWC) az első olyan nemzetközi szerződés, amelynek célja a tömegpusztító fegyverek egy teljes kategóriájának felszámolása. A megállapodás teljes tilalmat rendel el az olyan mikrobiológiai vagy egyéb biológiai hatóanyagok, valamint toxinok fejlesztésére, gyártására, tárolására és megszerzésére, amelyek nem kórmegelőzési, védekezési vagy más békés célokat szolgálnak. A tilalom kiterjed azokra a fegyverekre, felszerelésekre és szállítóeszközökre is, amelyekkel az ilyen hatóanyagokat és toxinokat bevetetik. Az egyezményt 1972-ben nyitották meg aláírásra és 1975-ben lépett hatályba.

VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY (CHEMICAL WEAPONS CONVENTION, CWC)²

A Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény a genfi leszerelési értekezleten 40 állam részvételével 24 évig tartó tárgyalási folyamat eredményeként 1997. április 29-én lépett hatályba, éppen azzal, hogy Magyarország - mint 65. Részes Állam - letétbe helyezte ratifikációs okiratát az ENSZ Főtitkárnál. Az egyezmény kimondja a vegyi fegyverek használatának, kifejlesztésének, megszerzésének tilalmát, továbbá elrendeli a meglévő vegyifegyver készletek megsemmisítését. A CWC az első olyan multilaterális leszerelési megállapodás, amelynek betartása nem csupán a részes államok kötelezettségvállalásán, hanem egy kiterjedt nemzetközi ellenőrzési rendszeren is alapul. A feladattal megbízott nemzetközi szervezet helyszíni ellenőrzésekkel folyamatosan vizsgálja a Részes Államok éves nyilatkozataiban bejelentett adatok valóságát.

AUSZTRÁLIA CSOPORT (AUSTRALIA GROUP, AG)³

Az ENSZ Közgyűlésének 1991-ben hozott határozata alapján a vegyi és biológiai fegyverek non-prolifерációját az Ausztrália Csoport koordinálja. Az AG együttműködés keretében a részt vevő államok között információ- és véleménycserére kerül sor a vegyi- és biológiai fegyverek elterjedéséről, illetve annak megakadályozásáról. Valamennyi tagja ratifikálta a biológiai és vegyifegyver tilalmi egyezményeket. A csoportban résztvevő államok olyan jogszabályokat léptetnek hatályba és olyan nemzetközi intézményrendszert alakítanak ki, amelyek révén hatékonyan akadályozzák meg a vegyi és biológiai fegyverek proliferációját.

¹ <http://www.unog.ch/80256EE600585943/%28httpPages%29/77CF2516DDC5DCF5C1257E520032EF67?OpenDocument>

² <http://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

³ <http://www.australiagroup.net>

NUKLEÁRIS SZÁLLÍTÓK CSOPORTJA (NUCLEAR SUPPLIERS GROUP, NSG) ⁴

A csoporthoz tartozó országok vállalják, hogy önmérsékletet tanúsítanak a nukleáris anyagok és az e területhez kapcsolódó termékek exportja tekintetében. Ily módon kívánják elérni, hogy a nukleáris anyagok és felszerelések (pl. plutónium, dúsított urán, dúsító és az újrafeldolgozó üzemek részegységei) békés célú nemzetközi kereskedelme semmilyen formában ne járuljon hozzá az atomfegyverek elterjedéséhez.

A résztvevő államok megegyeztek abban, hogy ilyen termékeket nem szállítanak nukleáris fegyverekkel nem rendelkező és az Atomsorompó Szerződésben nem részes államokba, kivéve, ha azok a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel Biztosítéki Megállapodást írtak alá. A résztvevő országok továbbá arra is kötelezettséget vállaltak, hogy úgynevezett végfelhasználói igazolást (end-use certificate) kérnek az adott szállítás célországának hatóságától. Fenntartották a jogukat arra vonatkozóan is, hogy vétóval élnek, ha a tilalom alá eső anyagok és berendezések a célországból egy harmadik országba kerülnek továbbszállításra. A résztvevő országok nukleáris exportját az egyeztetett irányelvek (Guidelines) szabályozzák. Magyarország 1978-ban lett a csoport tagja. 2009 májusától egy évig hazánk látta el a csoport elnöki feladatait.

ZANGGER BIZOTTSÁG (ZANGGER COMMITTEE, ZC) ⁵

Az Atomsorompó Szerződés 3. cikkének 2. bekezdése értelmében, amennyiben egy részes állam hasadó anyagokat vagy azok előállításához kapcsolódó technológiát kíván átadni nukleáris fegyverekkel nem rendelkező országoknak, köteles biztosítékot beszerezni arról, hogy az átadásnak nem lesz következménye a szerződés által tiltott tevékenységek folytatása. E szerződéses kötelezettség hatékony végrehajtása érdekében a Zangger Bizottságban résztvevő államok exportellenőrzési irányelveket fogadtak el. A Bizottság legfontosabb célkitűzése, hogy elősegítse az információ áramlását az olyan exporttevékenységekről, amelyek során a hasadóanyagokkal és a hozzájuk rendelhető technológiákkal rendelkező országok ilyen anyagokat és technológiákat juttatnak el a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező, illetve a szerződésben nem részes államoknak. Amennyiben ilyen jellegű export megvalósul, a Bizottság felszólítja a szállítást végző országot, hogy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) révén kérjen biztosítéki garanciákat arra vonatkozóan, hogy a tőle származó anyagok és/vagy berendezések nem alkalmasak nukleáris kísérletek előkészítésére vagy nukleáris fegyverek gyártására. A Bizottság rendszeresen felülvizsgálja az általa összeállított listán azokat az anyagokat és berendezéseket, amelyeknek exportja esetén elengedhetetlen a megfelelő NAÜ biztosítéki garanciák beszerzése. A Bizottság évente egyszer ülésezik Bécsben. A Bizottság keretében vállalt kötelezettségek többsége – a NAÜ főigazgatójának küldött tájékoztatás formájában – valamennyi NAÜ tagállam számára hozzáférhető.

RAKÉTATECHNOLÓGIAI ELLENŐRZÉSI RENDSZER (THE MISSILE TECHNOLOGY CONTROL REGIME, MTCR) ⁶

A Rakétatechnológiai Ellenőrzési Rendszer olyan informális multilaterális exportellenőrzési fórum, amely célja a tömegpusztító fegyverek (weapons of mass destruction, WMD) célba juttatásához szükséges rakéták (*missiles*) és más pilóta nélküli célbajuttató-eszközök (*unmanned delivery systems*), azok előállításához, kifejlesztéséhez, működtetéséhez szükséges felszerelések, illetőleg vonatkozó technológiák proliferációjának ellenőrzése.

A politikai együttműködésen nyugvó MTCR-előírások alapján a résztvevő 34 állam - köztük hazánk - koordinálja a fenti termékekre és technológiákra vonatkozó exportellenőrzési gyakorlatát. Ez az

4 <http://www.nuclearsuppliergroup.org>

5 www.zanggercommittee.org

6 www.mtcr.info

export-engedélyezésről szóló Irányelvek (MTCR Guidelines), valamint a szabályozás alá tartozó kifejezetten katonai célú, illetőleg kettős felhasználású termékek listáját tartalmazó Függelék (MTCR Equipment, Software and Technology Annex) alapulvételével történik. A Függelék két fejezetet tartalmaz: I. kategóriájú termékek, technológiák és II. kategóriájú technológiák. Az I. kategóriás exportengedélyezésnél különös szigorúsággal kell eljárni, az engedélyezés meghatározott biztosítékok fennállása esetén lehetséges. Ide tartoznak például a 300 km hatótávolság/500 kg töltet teher határértékeket meghaladó teljes rakétarendszerek és alrendszerek. A résztvevő államok saját belső jogi előírásait figyelembe vételével alkalmazzák az MTCR politikailag kötelező erejű előírásait, iránymutatásait, értesítik egymást az elutasított exportengedély-kérelmekről. Magyarország 1993 óta résztvevő országa az MTCR-nak.

WASSENAARI MEGÁLLAPODÁS (WASSENAAR ARRANGEMENT, WA)⁷

A „Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről” (The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies) elnevezésű együttműködésben résztvevő államok célul tűzték ki a hagyományos fegyverek és a kettős felhasználású termékek és technológiák exportjának és más módon történő átadásának átláthatóvá tételét. Felelősségteljes, a biztonságpolitikai szempontokat is érvényesítő exportpolitika kialakítását kívánják elérni ezen a területen. Céljaik közé tartozik még az érzékeny termékek kereskedelmére vonatkozó vélemény- és információcsere elmélyítése. Törekvéseik azt szolgálják, hogy megakadályozzák a tömegpusztító fegyverek elterjedését, a hagyományos fegyverzetek destabilizációt kiváltó felhalmozását. A résztvevő országok politikai kötelezettséget vállalnak arra, hogy e célok érdekében nemzeti jogszabályaikban érvényesítik a közösen kialakított exportellenőrzési elveket, illetve ellenőrzési minimumnak tekintik a rendszeresen felülvizsgált termékellenőrzési jegyzéket. Hazánk aktívan hozzájárul a WA tevékenységéhez: a 2001-es évben a WA Általános Munkacsoport (GWG) munkáját irányította; 2005-2006 között a WA Szakértői Csoportjának (EG) elnöki posztját látta el, illetve a 2007-es felülvizsgálati év keretében az Adatszolgáltatások tartalmával, átláthatóságával foglalkozó Munkacsoport (Task force on Transparency) koordinálását végezte. Magyarország támogatja és szorgalmazza az átláthatóság javítását és a nemzeti exportpolitikák fokozottabb összehangolását.

KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREKRE VONATKOZÓ ENSZ PROGRAM⁸

Az ENSZ tagállamai 2001 júliusában egy nemzetközi konferencia keretében fogadták el a kézi- és könnyűfegyverek mindennemű illegális kereskedelmének megakadályozását és tiltását szorgalmazó ENSZ Cselekvési Programot (UN PoA)⁹. Ez a dokumentum elveket és intézkedéseket határoz meg a kézi- és könnyűfegyverek (KKF, SALW) illegális kereskedelmének megelőzésével és tiltásával, a megállapodás végrehajtásával, a nemzetközi együttműködés és támogatás-nyújtás, valamint a 2001. évi ENSZ konferenciát követő nemzetközi kézi- és könnyűfegyveres folyamat mechanizmusaival és ütemezésével kapcsolatban. Magyarország részt vesz a Cselekvési Program végrehajtásában. Hazánk évente jelentést nyújt be az ENSZ-nek a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos aktuális jogi szabályozásról és a megelőző év KKF export–import adatairól. Hasonló adatszolgáltatást az EBESZ Kézifegyver Dokumentum szerint az EBESZ részére is adunk. Az ENSZ és az EBESZ mellett az Európai Unió is kiemelten foglalkozik ezzel a témakörrel.

7 www.wassenaar.org

8 www.poa-iss.org

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK EXPORTELENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ TANÁCSI MUNKACSOPORTJA (WORKING PARTY OF DUAL-USE GOODS, WPDU)

A WPDU (Council Working Party of Dual-Use Goods) szakértői szinten felelős a kettős felhasználású termékekre vonatkozó jogalkotási feladatokért, amelynek keretében többek között megtárgyalja az Európai Bizottság által előterjesztett jogszabály-tervezeteket, és javaslatot tesz a vonatkozó uniós rendelet módosítására. A munkacsoport egységes irányelveket, jogpolitikai elveket alakít ki az uniós exportellenőrzési rezsím erősítése érdekében, illetve a non-proliferációs rezsimekben elfogadott döntések uniós szinten történő végrehajtására, illetve az Európai Tanács részéről – szakértői szinten – elfogadja a kettős felhasználású termékek listájáról szóló módosításokat.

„23. CIKK” BIZOTTSÁGI MUNKACSOPORT (DUAL-USE CO-ORDINATING GROUP, DUCG)

A DUCG a Bizottság szakértői munkacsoportja a kettős felhasználású termékek exportellenőrzése terén. Elsődleges feladata a rendeletmódosítások – köztük a kettős felhasználású termékek listájának - elkészítése, közös irányelvek megfogalmazása a vonatkozó szabályozó egységes alkalmazása érdekében, az összesített export jelentés összeállítása. Ezen kívül fejleszti és kezeli a tagállamok közötti információ-megosztást szolgáló informatikai rendszert.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK HAGYOMÁNYOS FEGYVEREK EXPORTELENŐRZÉSÉVEL FOGLALKOZÓ MUNKACSOPORTJA (COUNCIL WORKING PARTY ON THE EXPORT CONTROL OF CONVENTIONAL ARMS, COARM)

A COARM működésének alapjául az Európai Unió Tanácsa által 1998. június 8-án elfogadott fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexe (Kódex), majd az ebből 2008. december 8-án immár jogilag kötelező erejű dokumentumként elfogadott 2008/944/KKBP Közös Álláspont a haditechnikai eszközök exportellenőrzésének közös alapelveiről elnevezésű dokumentum szolgál.

A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács COARM munkacsoportjába, ahol az állandó témák (nyilvános éves jelentés készítése, az EU Közös Haditechnikai Jegyzékének (EU CML) naprakésszé tétele, outreach szemináriumok szervezése harmadik országok részére) mellett az exportellenőrzés aktuális kérdései kerülnek megvitatásra (pl. exportellenőrzési politikák egyeztetése, közös vélemény formálása konfliktusos relációkkal kapcsolatosan).

A Hatóság és a Külügyminisztérium szakértőt delegál az EU Tanács ATT-vel foglalkozó al-munkacsoportjába, ahol a fő feladatok közé az ATT minél szélesebb körben történő implementációja érdekében az aláírások és ratifikációk előmozdítása, harmadik országok részére történő outreach szemináriumok szervezése és a Tagállami Konferencia előkészületei tartoznak.

A HADITECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK KÜLKERESKEDELMÉNEK ÉS A HADIIPARI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 296. cikkének b) pontja meghagyja a tagállamok azon jogát, hogy megtegyék az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszeres és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket. Mindemellett az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 140. §-a kimondja, hogy az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kereskedelmi forgalomba történő kivitelét, behozatalát, valamint azoknak a Magyarországon területén történő átszállítását nemzetközi szerződéssel és Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rendelkezéseivel összhangban az Országgyűlés vagy a Kormány által alkotott jogszabály korlátozhatja. Ezen felhatalmazások alapján Magyarország nemzeti hatáskörben szabályozza a haditechnikai gyártási- szolgáltatási (hadiipari) tevékenységet és a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának, valamint a bróker tevékenység engedélyezését.

1. HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉS

.....

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

A haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezése **nem EU harmonizált** terület, hanem a tagállamok nemzeti hatáskörében hozott jogi szabályozás alapján történik, amely azonban érvényre juttatja az Unió közös kül- és biztonságpolitika irányelveit. A haditechnikai eszközök külkereskedelmének engedélyezéssel összefüggő hatósági feladatait a Hatóság látja el.

Az Európai Parlament és Tanács a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/ EK irányelve (Transzferirányelv¹⁰) 2009. május 6-án került kihirdetésre. Ennek nemzeti jogrendbe átültetésére a Hatóság a Nemzetgazdasági Minisztérium vezetésével kidolgozott egy új kormányrendeletet, így 2012. január 1-jén hatályba lépett a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről, valamint a vállalkozások tanúsításáról szóló 160/2011. (VIII.18.) Korm. rendelet. Az ebben felvázolt új engedélyezési rendszer alapjaiban megtartotta a korábbi három lépcsős engedélyezési folyamatot, de jelentős egyszerűsítéseket és könnyítéseket alkalmaz elsősorban a Közösségen belüli szállításokra vonatkozóan.

Magyarország egyike volt azon tagállamoknak, amelyek először alkalmazták jogszabályukban az Európai Unió által 1998. június 8-án elfogadott, a hagyományos fegyverek exportjára vonatkozó Magatartási Kódexet, amely így a kérelmek jóváhagyásának egyik kritériumává vált. A „Kódexből” időközben minden tagállamra egyaránt érvényes, jogilag kötelező dokumentum készült: a Tanács 2008. december 8-án

¹⁰ Elérhető itt: http://eur-lex.europa.eu/RECH_naturel.do

elfogadta a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról szóló **2008/944/KKBP Közös Álláspontot**.

A Hatóság az EU „**Közös haditechnikai terméklista**” (EU CML) alapján végzi engedélyező és ellenőrző tevékenységét, azzal az eltéréssel, hogy a magyar szabályozás (a Korm. rendelet 1. sz. Melléklete, az Engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzéke) *további négy fejezettel* egészíti ki a CML 22 fejezetből álló jegyzékét. A magyar szabályozás hatálya alá vonta a **kifejezetten katonai célú felszereléseket, szolgáltatásokat**, továbbá a **kényszerítő- és a bűnfelderítő-**, valamint a **titkosszolgálati eszközöket** is. Az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások listáját a Korm. rendelet I. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

I. fejezet	Sima csövű fegyverek 20 mm-nél kisebb kaliberrel, más kézijegyverek és automata fegyverek 12,7 mm (0,50 hüvelyk/inch) vagy kisebb kaliberrel és tartozékok és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek
II. fejezet	20 mm és ennél nagyobb kaliberű sima csövű fegyverek, más fegyverek és fegyverzetek 12, 7 mm-nél (0, 50hüvelyk/inch) nagyobb kaliberrel, tűzvetők és tartozékok, és az azokhoz tervezett különleges részegységek
III. fejezet	Lőszerek és mechanikus gyújtószerkezetek, és azok azokhoz tervezett különleges részegységek
IV. fejezet	Bombák, torpedók, nem irányított és irányított rakéták, más robbanó eszközök és töltetek, valamint a hozzájuk tartozó eszközök és részegységek a következő felsorolás szerint, amelyeket kifejezetten katonai felhasználásra terveztek, és kifejezetten azokhoz tervezett alkatrészek
V. fejezet	Tűzvezető, és kapcsolódó készütségi és riasztó eszközök, kapcsolódó rendszerek, ellenőrző, illesztő és ellentevékenység berendezései a következők szerint, amelyeket kifejezetten katonai célra terveztek, és a kifejezetten azokhoz tervezett részegységek és szerelvények
VI. fejezet	Szárazföldi járművek és részegységeik
VII. fejezet	Vegyvi, vagy biológiai mérgező anyagok, könnygázok, radioaktív anyagok, kapcsolódó berendezések, összetevők, anyagok és technológiák
VIII. fejezet	"Energiahordozó anyagok", és kapcsolódó összetevők
IX. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett vízi járművek, különleges tengerészeti berendezések és tartozékok, és azok alkatrészei
X. fejezet	Repülőgép, személyzet nélküli légi-jármű, repülőgép-hajtómű (motor) és repülőgép-részegység, hozzátartozó berendezések és alkatrészek, amelyeket kifejezetten katonai használatra terveztek, vagy módosítottak
XI. fejezet	Kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek
XII. fejezet	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek és kapcsolódó eszközök a következők szerint és az azokhoz tervezett különleges részegységek
XIII. fejezet	Páncélozott, vagy védőberendezések és szerkezetek, valamint anyagok
XIV. fejezet	Kifejezetten katonai kiképzési, vagy hadgyakorlat forgatókönyvi szimulációs célú berendezések, gyakorló (szimulátor) berendezések bármilyen tűzfegyver és fegyverzet használata begyakorlására, amelyek az I. vagy II. fejezetek szerint kerülnek engedélyezésre, és kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek és szerelvények
XV. fejezet	Kifejezetten katonai használatra tervezett képletapogató (képalkotó / imaging), vagy ezeket zavaró berendezések és kifejezetten ezekhez tervezett elemek / alkatrészek
XVI. fejezet	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok, amelyek felhasználását engedélyezés alá vont termékekben lehet azonosítani az anyagösszetétel, geometriai méret, vagy alkalmazás alapján, és amelyeket kifejezetten az I. – IV., VI., IX., X., XII. vagy XIX. fejezetek alapján engedélyköteles termék részére terveztek
XVII. fejezet	Különbféle berendezések, anyagok és könyvtárak (adatbázisok), a következők szerint, és a kifejezetten azokhoz tervezett elemek / alkatrészek / részegységek
XVIII. fejezet	Gyártóberendezések a jelen Jegyzékben felsorolt termékek előállításához/gyártásához
XIX. fejezet	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek (DEW), kapcsolódó berendezések, vagy ellentevékenység eszközei, és kísérleti modellek és a kifejezetten azokhoz tervezett fődarabok / részegységek / alkatrészek
XX. fejezet	Kriogén és szupravezető berendezések az alábbiak szerint, valamint kifejezetten hozzájuk tervezett elemek/alkatrészek és szerelvények
XXI. fejezet	„Szoftver”
XXII. fejezet	“Technológia”
XXIII. fejezet	Kifejezetten katonai célú felszerelések
XXIV. fejezet	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások
XXV. fejezet	Kényszerítő és bűnfelderítő eszközök
XXVI. fejezet	Titkosszolgálati eszközök

A Korm. rendelet meghatározza az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. június 27-i

1236/2005/EK tanácsi rendelet (EK rendelet) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket. Az EK rendelet III. mellékletében engedélyhez kötött eszközöket (emberek fogva tartására szolgáló bilincsek, önvédelmi célokra szolgáló anyagok, zendülések megfékezésére szolgáló elektromos sokkoló eszközök stb.) a Korm. rendelet XXV. fejezete (kényszerítő és bünfelderítő eszközök) magába foglalja, így ugyanolyan engedélyezési eljárás alá esnek, mint a katonai eszközök. Az EK rendelet azonban az alábbi eszközök exportját és importját tiltja:

- akasztófák, nyaktilók;
- emberek kivégzésére szolgáló villamosszékek;
- emberek kivégzésére szolgáló kamrák; automatikus fecskendőrendszerek;
- 10 000 V-ot meghaladó teljesítményű elektromos sokkoló szíjak.

A tilalom nem vonatkozik a múzeumi célra történő végfelhasználásra.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Korm. rendelet alapján a Hatóság az engedélyeket a külpolitikáért felelős miniszter, a külgazdaságért és a Kárpát-medencei gazdasági övezet gazdaságfejlesztéséért felelős miniszter, a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, valamint az Alkotmányvédelmi Hivatal, az Információs Hivatal, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője szakértői véleményének kikérésével adja ki.

A Korm. rendelet szerint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó kérelmet el kell utasítani, ha az:

- ellentétes Magyarország nemzetközileg vállalt kötelezettségeivel,
- ellentétes Magyarország nemzetgazdasági érdekeivel,
- nemzetbiztonsági érdeket sért,
- akadályozná vagy ellehetetlenítené a honvédelmi, rendvédelmi, valamint nemzetbiztonsági szervek jogszabályban meghatározott tevékenységének ellátását, vagy
- ellentétes a Korm.rendelet 2. mellékletében meghatározott kritériumokkal.

Korábban említettük, hogy az engedélyezés folyamata több szintű. Amennyiben egy cég, egyéni vállalkozó vagy költségvetési szerv haditechnikai termékkel kíván külkereskedelmi tevékenységet végezni, meg kell szereznie a vonatkozó haditechnikai külkereskedelmi **tevékenységi engedélyt**. Érvényességi ideje új kérelmező esetén 2 év, hosszabbítás esetén 5 év és nincs relációs megkötés.

Tevékenységi engedély lehet valamennyi termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (teljes) vagy csak meghatározott termékre, viszonylatra, ügyletre kiterjedő (részleges). A tevékenységi engedély beszerzéséig a cég haditechnikai eszköz kivitelével, behozatalával, transzferjével, tranzitjával, szolgáltatás nyújtásával és igénybevitelével kapcsolatban előkészítő tevékenységet (piackutatás, ajánlattétel, előkészítő tárgyalások stb.) nem végezhet. A regisztráció továbbra is előfeltétele minden további engedélykérelem benyújtásának.

A tevékenységi engedély (kivéve az eseti tevékenységi engedélyt) új, kötelező eleme a **Belső Megfelelési Program**, amely a vállalkozás megbízhatóságát alátámasztó dokumentum.

Új fogalomként került bevezetésre a **tanúsított vállalat**, amely egyrészt olyan vállalkozás, amely rendelkezik a Hatóság által kiállított tanúsítással, másrészt az Európai Unió más tagállamában letelepedett, az adott tagállam hatósága által tanúsított gyártó. Mivel tanúsított vállalat csak hadiipari gyártási tevékenységet folytató társaság lehet, a tanúsítás feltétele – a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedélyen túl – a haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló a 2005. évi CIX. törvény (Httv.) szerinti haditechnikai gyártási tevékenységi engedély. A Hatóság tanúsítást csak Magyarországon letelepedett gazdasági társaságnak, illetve egyéni vállalkozónak adhat. Nem szükséges tanúsítás a hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá a nemzetbiztonsági szervek részére.

A tanúsítási eljárás során a Hatóság megvizsgálja, hogy a vállalkozás a tevékenysége során maradéktalanul betartotta-e a Httv., valamint a haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó előírásokat, ezért a kérelmezőnek legalább 2 éve rendelkeznie kell haditechnikai gyártási, illetve haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi engedéllyel. Az eljárás során mérlegelési szempont továbbá, hogy a cég tevékenysége során maradéktalanul betartotta a Belső Megfelelési Programjában foglaltakat.

A tanúsítás a hadiipari gyártási tevékenységével szorosan összefüggő termékekre szólhat. A tanúsítást a Hatóság magyar és angol nyelven adja ki. A Tanúsítás feljogosítja a hazai vállalkozást, a tanúsításában megjelölt haditechnikai eszközök átvételére, amennyiben azokat a saját gyártási tevékenységével összefüggésben használja fel. A tanúsítás legfeljebb 5 évre adható és újra kérelmezhető.

A tanúsított vállalatok listáját a Hatóság feltölti az Európai Bizottság erre a célra létrehozott adatbázisába, amely a CERTIDER elnevezést kapta. Az adatbázis tesztelésében, tulajdonságainak kialakításában Hatóságunk szakértői is aktívan részt vettek. A CERTIDER publikus változatának segítségével bárki lekérdezheti, hogy adott vállalkozás tanúsított vállalkozás-e az Európai Unióban.

2012. január 1-től kizárólag a harmadik országok részére történő kivitelre, szolgáltatásnyújtásra és re-export ügyletekre maradt fenn a tárgyalási engedély megszerzésének kötelezettsége. Tehát már nem szükséges **tárgyalási engedély** az Európai Gazdasági Térségen és Svájcban belüli ügyletek, továbbá harmadik országból történő behozatal esetén, ezen kívül garanciális javításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek esetén. Érvényességi ideje 12 hónap, amely egy alkalommal, 12 hónappal meghosszabbítható.

A **forgalmi engedély**nek 3 típusa került bevezetésre: általános, globális és egyedi forgalmi engedélyek.

A Hatóság az ellátási biztonság, a tartós ipari és kormányközi együttműködések és az eljárás egyszerűsítése érdekében bizonyos termékkörök beérkezésére (EU) és kiszállítására (EU) **általános forgalmi engedély**ket tehet közzé az Európai Unió területén történő szállítások könnyítésére. Az engedélyezési eljárás ebben az esetben nem kérelemre indul, hanem a honlapon történő közzététel után bármely tevékenységi engedéllyel rendelkező vállalkozás felhasználhatja azokat az alábbi esetekben:

1. hon- és rendvédelmi, rendészeti továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, vagy beérkezés;
2. tanúsított vállalatok (lásd: tanúsítás, tanúsított vállalatok) részére történő kiszállítás vagy beérkezés;
3. garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó ügyletek

Az engedélytípus visszavonásig érvényes. Az engedélyek honlapunkon történő közzététele 2012. július 1-jével megtörtént. Az engedélyes nem rendelkezik engedéllyel annak fizikai formájában, azonban a szállítmányt kísérő okmányokon fel kell tüntetni az általános forgalmi engedély számát. Az engedélyes felelőssége a végfelhasználás ellenőrzése, ezen kívül naprakész nyilvántartást kell vezetnie a beérkezett illetve kiszállított termékekről (lásd: adatszolgáltatás, ellenőrzés). A Hatóság részéről az ellenőrzés utólagos.

A Hatóság kérelemre az EGT államokban (az EU tagállamai, Liechtenstein, Norvégia, Izland) vagy Svájcban letelepedett szerződő felek, végfelhasználók esetén, több haditechnikai eszközre vagy szolgáltatásra, tartós termelési, valamint értékesítési kapcsolatra vonatkozó **globális forgalmi engedélyt** adhat ki, mind kiszállítás/kivitel, mind beérkezés/behozatal esetén. Az engedélytípus érvényességi ideje 3 év, és 12 hónappal meghosszabbítható.

Kivitel, kiszállítás esetén a kérelemhez csatolni kell az importőr ország beviteli engedélyének másolatát, illetve az ú.n. Nemzetközi Importigazolást (International Import Certificate, IIC)¹¹, valamint a vevő

¹¹ Az exportőr ország kérésére a importőr/vevő ország Nemzetközi Importigazolást állít ki, amely az importőr/vevő ország illetékes hatóságának nyilatkozata arról, hogy a importált eszközök, vagy technológiák a megadott értékben kerülnek beszállításra a megjelölt végfelhasználási célból és azok nem kerülnek továbbértékesítésre az importőr ország illetékes hatóságának tudta nélkül. Az IIC 6 hónapig érvényes.

Végfelhasználói Nyilatkozatát (End User Certificate, EUC)¹². A Hatóság export esetén Szállítási Tanúsítványt (Delivery Verification Certificate, DVC¹³) kérhet. A Hatóság a mellékelt dokumentumok alapján vizsgálja a szállítás és a végfelhasználás jogszerűségét. Behozatal, transzfer esetén a belföldi végfelhasználó nyilatkozta szükséges. Az exportőr ország hatóságának igénye esetén a Hatóság IIC-t, EUC-t, vagy DVC-t állíthat ki. Az engedélytípus érvényességi ideje 12 hónap, mely egy alkalommal, 12 hónappal meghosszabbítható. A szállításokról az engedélyes göngyöltett negyedéves adatszolgáltatást küld a Hatóságnak.

A **bróker tevékenységet** a hatályos kormányrendeletek korábban is szabályozták, azonban már nem tárgyalási engedélyt ad ki a Hatóság az egyes brókerügyletekre, hanem brókerengedélyt. Bróker tevékenységnek minősül, ha a bróker egy Európai Unió tagállam és egy harmadik ország, illetve két harmadik ország vállalkozásai vagy szervezetei között haditechnikai eszköz, illetve szolgáltatás adásvétele céljából végez tevékenységet, ideértve az üzlet megszervezését, a szerződő felek közötti közvetítést, az üzleti lehetőség jelzését a vevő, vagy az eladó részére, valamint a saját jogon történő vételt és eladást feltéve, hogy az eszközök fizikailag nem kerülnek Magyarország területére. Tehát nem minősül engedélyköteles tevékenységnek két EU tagállam vállalkozásai, illetve egy magyar és egy EU tagállamban letelepedett vállalkozás közötti közvetítői tevékenység. Fontos kiemelni, hogy az engedélyest a brókerengedély birtokában adatszolgáltatási kötelezettség terheli.

Kérelemre **tranzit engedélyt** ad ki a Hatóság, amennyiben a küldő és a fogadó ország is EGT (az EU tagállamai, Liechtenstein, Norvégia, Izland) állam vagy Svájc. A **tranzit engedélyezés** csak a 160/2011 (VIII.18.) Korm.rendelet 1. sz. Mellékletének alábbi fejezetei esetében maradt fenn: ML1 a)-c), 2 a) és b), 3, 4, 7 a)-f), h) és i), 8. Az engedélytípus érvényességi ideje 3 hónap, és 1 alkalommal, 3 hónappal meghosszabbítható. Amennyiben a küldő és a célország is harmadik ország (ide nem értve Liechtensteint, Norvégiát, Izlandot és Svájcot), az engedélyezés a korábbi gyakorlat szerint történik, tehát valamennyi termékkörre engedély szükséges.

A *tranzitszállítások* esetében ugyanazokat az eljárási szabályokat kell figyelembe venni, mint a kivitelre szóló forgalmi és a bróker engedélyek esetében, az ügyintézési határidő azonban a Korm. rendeletben általános 60 nap helyett 15 nap. A tranzitengedély haditechnikai eszközök, éles lőszer, robbanóanyagok és más veszélyes áruk esetében a tranzitútvonal teljes hosszára (a belépési ponttól a kilépési pontig) fegyveres biztonsági kíséretet írhat elő.

Az EU országok által 1998-ban elfogadott "Fegyverkereskedelmi Magatartási Kódexet" a **Tanács 2008/944/ KKBP Közös Álláspontja (2008. december 8.) a katonai technológia és felszerelések kivitelének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról** szóló jogi aktus tette kötelezővé minden tagállam számára. A Közös Álláspont nyolc kritériumpontban határozza meg azokat az elveket, amely alapján az illetékes exportellenőrzési hatóságoknak mérlegelni szükséges egy-egy kivitel engedélyezését. Az exportra vonatkozó kérelmek elbírálása során meg kell vizsgálni, hogy

- ✓ a szállítás megfelel-e a nemzetközi egyezmények és non-proliférációs rezsimek előírásainak, nem ellentétes-e az ENSZ, EU, vagy EBESZ által hozott fegyverembargókkal; a tranzakció bármilyen módon hozzájárulhat-e a tömegpusztító fegyver, vagy ilyen fegyvert célba juttató eszköz kifejlesztéséhez;
- ✓ a rendeltetési ország viszonyát a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított alapelvekhez;
- ✓ milyen a rendeltetési ország fennálló feszültségből, vagy fegyveres konfliktusból fakadó belső helyzete;
- ✓ a szállítás veszélyezteti-e a regionális békét és stabilitást;
- ✓ veszélyezteti-e a szállítás saját baráti és szövetséges országaink biztonságát;

¹² Az exportőr ország kérésére a végfelhasználó vagy a végfelhasználó országának nyilatkozata arról, hogy a megrendelt eszközök a végfelhasználó országában a megjelölt céllal kerülnek felhasználásra. Az áru nukleáris, biológiai, illetve vegyi fegyverek fejlesztésére, gyártására és használatára, vagy ilyen fegyverek célba juttatására szolgáló eszköz részeként nem kerül felhasználásra. Tartalmazhat re-export tilalmat, illetve egy nyilatkozatot arról, hogy nem kerül továbbértékesítésre az eredeti exportőr ország hozzájárulása nélkül.

¹³ A vevő/végfelhasználó ország igazolása arról hogy ki/beszállított eszközök a vevő/végfelhasználó ország vámterületére érkezett.

- ✓ milyen a vásárló ország nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, a szövetségi rendszerére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására;
- ✓ felmerül-e annak a kockázata, hogy a kiszállított eszköz vagy technológia eltérítésre vagy továbbértékesítésre kerül;
- ✓ a kiszállítandó katonai eszköz vagy technológia összhangban van-e a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságaival.

Nem szükséges engedély, ha

- a haditechnikai eszközt az Országgyűlés vagy a Kormány által jóváhagyott csapatmozgás, továbbá hatályos nemzetközi szerződésben kifejezetten engedélyezett kötelezettségek keretében szállítanak át Magyarország határán,
- a szállítást – kötelezettségei teljesítéséhez – az Európai Unió, a NATO, vagy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség végzi,
- a szállítás katasztrófa vagy egyéb vészhelyzet esetében nyújtott humanitárius segítségnyújtáshoz vagy adományhoz kapcsolódik, vagy
- a haditechnikai eszközt fegyveres testületek közös gyakorlata, bemutatója céljából szállítanak át Magyarország határán.

Az engedélyesek kötelesek naprakész nyilvántartást vezetni haditechnikai külkereskedelmi szállításaikról, továbbá (göngyölített) adatszolgáltatási kötelezettség terheli őket, amely szerint az adatokat negyedévente köteles megküldeni a Hatóság számára.

A rendeletben előírt feltételek betartását a Hatóság és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogosult ellenőrizni. A Hatóság kérésére a vállalkozás köteles tájékoztatást adni a kivitt, behozott vagy transzferált termékek végfelhasználóiról és végfelhasználásról. Az ellenőrzések során a vállalkozás biztosítja a Hatóság hozzáférését az ügyletek során keletkezett dokumentumokhoz, a Hatóság azokról másolatot készíthet.

2. A HADIIPARI GYÁRTÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ENGEDÉLYEZÉSE

.....

A haditechnikai termékek gyártásának és a haditechnikai szolgáltatások nyújtásának engedélyezéséről szóló 2005. évi CIX. törvény (Httv.) értelmében Magyarország területén hadiipari tevékenység végzéséhez engedély szükséges. Az engedélyköteles termékek és szolgáltatások körét a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységgel megegyezően az Engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzéke tartalmazza.

AZ ELBÍRÁLÁS FOLYAMATA

Hadiipari tevékenység abban az esetben engedélyezhető, ha

- a tevékenység nem ellentétes Magyarország nemzetközi kötelezettségeivel,
- a kérelmező vagy valamely felelős vezetője rendelkezik a termék gyártásához vagy a szolgáltatás nyújtásához szükséges - külön jogszabályban megjelölt - szakirányú végzettséggel és gyakorlattal,
- a kérelmező rendelkezik olyan székhellyel (telephellyel) és eszközökkel, melyek műszakilag alkalmassá teszik a kérelmezett tevékenység végzésére, azok biztonságtechnikailag alkalmasak a haditechnikai termék biztonságos mozgatására, szállítására, tárolására és őrzésére,
- a kérelmező felelős vezetője rendelkezik a külön jogszabály szerinti nemzetbiztonsági ellenőrzéssel,
- a tevékenységet kérelmező vállalkozás természetes személy tulajdonosa, felelős vezetője és a tervezett gyártáshoz vagy a szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó munkakörben alkalmazottak hatósági bizonyítvánnyal igazolják, hogy megfelelnek a Httv. 5. §-ban meghatározott követelményeknek,

- a kérelmező vállalja, hogy a külön jogszabályban előírt termékekről nyilvántartást vezet, illetve arról adatot szolgáltat.

A Hatóság az engedélyeket a nemzetbiztonsági szolgálatok és a Terrorelhárítási Központ vezetője véleményének kikérésével, az iparügyekért felelős miniszter, a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter és az országos rendőrfőkapitány egyidejű tájékoztatásával adja ki.

JELÖLÉS, NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS

A haditechnikai termékek jelöléséről, valamint a haditechnikai termékek és szolgáltatások nyilvántartásáról szóló 32/2007. (III. 19.) GKM rendelet értelmében a haditechnikai termékeket jelölni kell, valamint a gyártott vagy beérkezett, behozott termékekről nyilvántartást kell vezetni. A vezetett nyilvántartásból évente adatot kell szolgáltatni a Hatóság részére. Az előírások célja, hogy a Magyarország területén gyártott, illetve beérkezett vagy behozott haditechnikai termék nyomon követhető legyen.

Így az adott eszköz:

- a jelölés révén egyedileg azonosítható,
- a nyilvántartás alapján a sorsa folyamatosan, visszamenőlegesen is megállapítható,
- az adatszolgáltatás alapján az egyes termékfajták mennyiségéről és azok birtokosáról a Hatóságnál információ keletkezik.

3. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELMI ENGEDÉLYEZÉSE

.....

A kettős felhasználású termékek exportjának ellenőrzése az Európai Unió Közös Kereskedelem Politikája alá tartozik, bár lényegesen érinti a Közös Kül- és Biztonságpolitikát is. A területet a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókerügyletére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló **428/2009/EK tanácsi rendelet** (a továbbiakban: tanácsi rendelet) szabályozza, amely közvetlenül hatályos és alkalmazandó. A tanácsi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében az I. mellékletében felsorolt termékek kivitele engedélyköteles. Az uniós termékellenőrzési lista egységes szerkezetbe foglalja a négy meghatározó exportellenőrzési rezsím (WA, NSG, AG, MTCR), illetve a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény által ellenőrzött termékek ellenőrzési listáját és több mint 2200 terméket tartalmaz az alábbi kategóriákra bontva:

0. kategória: Nukleáris anyagok, létesítmények és berendezések
1. kategória: Különleges anyagok és kapcsolódó berendezések
2. kategória: Anyagfeldolgozás
3. kategória: Elektronika
4. kategória: Számítógépek
5. kategória: Távközlés és információbiztonság
6. kategória: Szenzorok és lézerek
7. kategória: Navigáció és repülési elektronika
8. kategória: Hajózás
9. kategória: Légtér és hajtórendszerek

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról szóló 320/2010. (XII. 27.) Kormány rendelet a Hivatal jelöli meg külkereskedelmi államigazgatási hatóságként. A jogszabály alapján a Hatóság feladatkörében – többek között – eljár a kettős felhasználású termékek export-, transzfer-, brókerügyleti és tranzitengedélyeivel kapcsolatos ügyekben, és kiadja a kettős felhasználású termékek behozatalára vonatkozó Nemzetközi Importigazolást, lefolytatja a nemzetközi kötelezettségekkel kapcsolatos konzultációkat, ellátja a nemzetközi egyezmények hazai végrehajtásából adódó feladatokat, továbbá eljár a nemzetközi kereskedelmi szankciókban elrendelt, nem kettős felhasználású termékek

exportengedélyezésével kapcsolatos ügyekben is. A Hivatal keretein belül az exportellenőrzési tevékenységért a **Haditechnikai és Exportellenőrzési Hatóság, Exportellenőrzési Osztálya** a felelős szervezet.

A kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezését az uniós rendelet mellett a **13/2011. (II.22.) Korm. rendelet szabályozza**. Meghatározza az egyedi exportengedély, a globális exportengedély, a nemzeti általános exportengedély, a brókerügyleti engedély, az Európai Unión belüli transzfer és a hazánkon áthaladó tranzit szállítások engedélyezésének feltételeit, valamint rendelkezik a kettős felhasználású termékek behozatalának feltételeiről is.

A 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó tevékenységet csak az a jogi, vagy természetes személy végezhet, akit a Hatóság **nyilvántartásba vett**. A naprakész közhiteles nyilvántartás a honlapon megtalálható. Export tevékenység esetén a kérelemhez be kell nyújtani a vállalat ún. Belső Ellenőrzési Programját. A Belső Ellenőrzési Programnak szabályoznia kell a rendeletek hatálya alá tartozó tevékenységben részt vevő személyek feladatkörét és felelősségét, a szervezeten belüli nyilvántartást, a kockázatelemzés módszereit, az előírások betartásának rendjét, és rendelkeznie kell a jogsértés következményeinek felszámolásáról.

A nyilvántartásba vett cégek exporttevékenysége az alábbi kiviteli engedélytípusok alapján történhet:

- **Uniós Általános Exportengedélyek**
- **Egyedi Exportengedély**
- **Globális Exportengedély**

A tanácsi rendelet II.a.-II.f mellékletében szereplő feltételek teljesülése esetén, az exportőrök ún. **Uniós Általános Exportengedély** alapján is szállíthatnak. Abban az esetben, ha a kettős felhasználású termékek – ide nem értve a II.g mellékletben felsoroltakat – exportjának célországa Ausztrália, Kanada, Japán, Új-Zéland, Norvégia, Svájc (ideértve Liechtensteint), vagy az Amerikai Egyesült Államok, az EU001. számú Uniós Általános Exportengedély alkalmazható. Az Uniós Általános Engedélyek alapján történt szállításokról, az exportőr a 13/2011. (II.22.) Korm. rendelet alapján köteles évi kétszer jelentést küldeni a Hatóságnak.

Kettős felhasználású termék kiviteléhez egy címzettre és egy végfelhasználóra vonatkozó **Egyedi Exportengedély** adható, amely egy évig érvényes. Az engedély a lejárt előtt legalább harminc nappal benyújtott hosszabbítás iránti kérelem alapján egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható. A kérelemhez csatolni kell a hiteles Végfelhasználói Nyilatkozatot, amely tartalmazza többek között a címzett/végfelhasználó részletes adatait, a termék felhasználásának egyértelmű meghatározását és a címzett/végfelhasználó kötelezettségvállalását, hogy az importált eszközök nem kerülnek eltérítésre, nem kerülnek reexportra.

Kettős felhasználású termékek kiviteléhez egy exportőrre és egy vagy több meghatározott rendeltetési országra, végfelhasználóra hatályos **Globális Exportengedély** adható ki. Kérelmet legalább egyéves exportellenőrzési gyakorlattal és a Globális Exportengedély használatát is szabályozó Belső Ellenőrzés Programmal rendelkező exportőr nyújthat be. A Globális Exportengedély legfeljebb három évre adható. Az exportőr évi kétszer jelentést küld a Hatóságnak a globális exportengedély alapján végzett kiszállításairól.

A tanácsi rendelet I. mellékletében **fel nem sorolt kettős felhasználású termékek** kivitele is engedélyköteles, amennyiben a Hatóság az exportőr tudomására hozza, illetve az exportőrnek tudomása van, vagy joggal feltételezi,

- hogy a szóban forgó terméket részben vagy egészben vegyi, biológiai, nukleáris fegyverek, illetve célba juttatásukra alkalmas eszközök fejlesztésére, gyártására, karbantartására raktározásával kapcsolatban kívánják felhasználni;

- hogy a beszerző ország vagy rendeletetési ország fegyverembargó hatálya alá esik, miközben a tervezett végfelhasználás katonai jellegű;
- hogy a szóban forgó terméket részben vagy egészben olyan katonai berendezés, termék alkatrészeként, részegységeként kívánják felhasználni, amelyet korábban az engedélyezésre vonatkozó szabályok megsértésével szállítottak ki.

Az ún. „**catch-all**” intézkedés esetén a Hatóság – az érintett társhatóságokkal egyeztetve – az ügy összes körülményének figyelembevételével dönt az ügyletben érintett termék ellenőrzés alá vonásáról, illetve – az engedélyezési eljárás lefolytatását követően – az engedély kiadásáról vagy a kérelem elutasításáról. Az ügyfelek állásfoglalást kérhetnek a Hatóságtól arra vonatkozóan, hogy egy adott ügylet engedélyköteles-e vagy sem.

A Hatóság az exportengedélyeket a külpolitikáért felelős miniszter állásfoglalása alapján és - a kérelem tárgyától függően - a gazdaságfejlesztésért, rendészetért, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az Információs Hivatal, az Alkotmányvédelmi hivatal, az Országos Atomenergia Hivatal, a Katona Nemzetbiztonsági Szolgálat és Nemzetbiztonsági Szakszolgálat véleményének kikérésével adja ki. A nukleáris, illetve nukleáris kettős felhasználású termékekre vonatkozó exportengedélyeket és a Nemzetközi Importigazolásokat minden esetben az Országos Atomenergia Hivatal szakhatósági döntése alapján adja ki.

A nukleáris termékek esetén a nukleáris és nukleáris kettős felhasználású termékek nemzetközi forgalmára külön szabályozás, a 144/2011. (VII.27.) Korm. rendelet vonatkozik.

A kettős felhasználású termékek behozatala nem engedélyköteles, azonban az Európai Unió vámterületén kívülről a tanácsi rendelet I. mellékletének 0. kategóriájában szereplő nukleáris termékek és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény I. mellékletének hatálya alá tartozó termékek csak **Nemzetközi Importigazolás** birtokában hozhatók be Magyarországra. Ezeken az eseteken kívül a Hatóság kérelemre kiadhat Nemzetközi Importigazolást, ha azt az exportőr szerinti ország hatósága igényli.

Bár a kettős felhasználású termékek számára is biztosított a termékek szabad áramlása az Unió vámterületén belül, kivételt képez ez alól a tanácsi rendelet **IV. mellékletében** felsorolt – különösen érzékenynek tekintett – termékek **transzferje**, amely szintén **engedélyköteles**.

Kettős felhasználású termékek *áthaladása*, **tranzitja** is engedélyezés alá vonható vagy megtiltható, ha a hatóságok tudomására jut, hogy az átszállított termékeket részben vagy egészben vegyi, biológiai, nukleáris fegyverek fejlesztésével, gyártásával, karbantartásával, vagy az ilyen fegyverek célba juttatására alkalmas hordozó rakéták fejlesztésével, gyártásával, karbantartásával, raktározásával kapcsolatosan kívánják felhasználni.

Bizonyos esetekben a kettős felhasználású termékekkel kapcsolatos **bróker tevékenység** is engedélyhez köthető. Brókertevékenységnek minősülnek az alábbiak:

- olyan ügylet tárgyalása vagy intézése, amelyek célja kettős felhasználású termékek vétele, értékesítése vagy szállítása egy harmadik országból egy másik harmadik országba, vagy
- harmadik országban található kettős felhasználású termékek értékesítése vagy vétele egy másik harmadik országba történő transzfer céljából.

A kérelmek elbírálása során a Hatóság az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- ✓ kötelezettségek és vállalások, amelyeket a vonatkozó nemzetközi non-proliferációs rezsimek és exportellenőrzési megállapodások részeseként, vagy a vonatkozó nemzetközi szerződések megerősítésével a tagállamok mindegyike elfogadott;
- ✓ az EU Tanács határozata, vagy közös álláspontja, az EBESZ döntése, vagy az ENSZ BT kötelező határozata alapján elrendelt szankciókból eredő kötelezettségek;
- ✓ a 2008/944/KKBP tanácsi közös álláspontban foglalt kritériumok (Ld.: 15. o.);
- ✓ tervezett végfelhasználással és az engedélyezett végfelhasználástól történő eltérés kockázatával kapcsolatos megfontolások;
- ✓ az exportőr vagy partnere megsértette a vonatkozó jogszabályokat;
- ✓ a tevékenység veszélyezteti Magyarország kül- és biztonságpolitikai, vagy nemzetbiztonsági érdekeit;
- ✓ az exportőr a Belső Ellenőrzés Programját megfelelően működteti.

4. NEMZETKÖZI SZANKCIÓK VÉGREHAJTÁSA

A nemzetközi szankcióban elrendelt külkereskedelmi korlátozás alá eső termék kiviteléhez engedély szükséges. Ezek a nemzetközi kereskedelmet korlátozó intézkedések ENSZ BT határozatokon, illetve EU szankciókon (rendeleteken) alapulnak. Az egyre komplexebb kereskedelmi szankciók miatt a Hatóság megkeresésre ellenőrzi a tervezett kiviteli ügyleteket, és állásfoglalások formájában dönt azok szankciós érintettségéről. Ezzel elősegíti az ügyfelek döntéseit, egyben igazolva azokat más hatóságok és szervek eljárásai, intézkedései előtt. Az engedély 6 hónapig hatályos. A Hatóság a kérelmet elutasítja, ha nemzetközi szankció a termék kivitelét tiltja, vagy az előző pontban írt feltételek bármelyikét sértené az ügylet.

5. A BIOLÓGIAI ÉS TOXIN FEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY ÉS A VEGYIFEGYVER TILALMI EGYEZMÉNY HAZAI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK

.....

Az Exportellenőrzési Osztály látja el a fentiek mellett a Biológiai és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezmény és a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hazai végrehajtásával kapcsolatos tevékenységeket.

A bakteriológiai (biológiai) és toxin-fegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az ENSZ XXVI. ülészakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezményt Magyarországon az 1975. évi 11. törvényerejű rendelet hirdette ki. A végrehajtásra kiadott 21/2013. (I.30.) Korm. rendelet szabályozza az Egyezményből eredő nyilatkozattételi kötelezettségeket és az erre vonatkozó hatósági ellenőrzés rendjét.

Ennek megfelelően az érintett szervezetek 2016-ban is nyilatkoztak az általuk folytatott, az Egyezmény hatálya alá eső tevékenységről és a birtokukban lévő biológiai ágensekről és toxinokról. Ezek alapján az Exportellenőrzési Osztály összeállította - az érintett társszervek bevonásával - az évente benyújtandó nemzeti bizalomerősítő jelentését, amelyet a Külgazdasági és Külügyminisztérium közvetítésével juttatott el az ENSZ leszerelési ügyekkel foglalkozó genfi irodájába.

A vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezményt Magyarországon az 1997. évi CIV. törvény hirdette ki, míg a végrehajtás a 212/1998. (XII. 24.) Korm. rendeletben került szabályozásra. Ezen jogszabályok alapján a Hatóság feladata a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény nemzeti végrehajtásának felügyelete, illetve

az ezzel kapcsolatos feladatok koordinációja, valamint a Korm. rendeletben foglalt előírások betartásának ellenőrzése.

2016-ban az Osztály - a hazai vegyipari cégek nyilatkozatai alapján - az Egyezmény előírásainak megfelelően két alkalommal készített jelentést a hazánkban folytatott ellenőrzött vegyipari tevékenységről. A hágai székhelyű Vegyifegyver Tilalmi Szervezet az Egyezmény alapján jogosult alkalomszerűen ellenőrizni a Részes Államok által megküldött jelentések valóságát. Ebből a célból 2016-ban két vegyipari cégnél tartott ellenőrzést a Szervezet ellenőri csoportja. Az Egyezmény előírásainak megfelelően az ilyen ellenőrzések hazai szervezése, lebonyolításának elősegítése, valamint az ellenőrzés során az ellenőrzött fél jogainak képviselője a Nemzeti Hatóság feladata. Az ellenőrzésről készített jelentésében az ellenőri csoport megállapította, hogy az Exportellenőrzési Osztály által készített, az adott üzemre vonatkozó nemzeti jelentés helytálló volt és megfelelt a valóságnak. Jelentésükben a Szervezet ellenőrei nem először emelték ki az Exportellenőrzési Osztály munkatársainak felkészültségét és magas szintű együttműködését.

Az Exportellenőrzési Osztály – hasonlóan a korábbi évekhez – az érintett hazai társszervek közreműködésével összeállította az Egyezmény X. cikke szerinti, Nemzeti Védelmi Programról szóló jelentését, amelyet továbbított a Vegyifegyver Tilalmi Szervezetnek. A jelentés egyfajta bizalomerősítő intézkedés az Egyezmény Részes Államai között, megosztva azok vegyifegyverek elleni védelmi intézkedéseit.

A fenti egyezményekkel kapcsolatos kötelezettségek ellátása szervesen összefügg az exportellenőrzési tevékenységgel, mivel az említett leszerelési és non-proliférációs egyezmények által ellenőrzött termékek megtalálhatók más exportellenőrzési rezsimek terméklistán, ezáltal az összes exportellenőrzési rezsimek listáit egyesítő és közvetlenül végrehajtandó uniós exportellenőrzési listán is (lásd tanácsi rendelet I. sz. melléklete). Az eltérő szabályozások harmonizációja, az rezsimek listáinak módosításából eredő változások nyomon követése és beépítése a hazai gyakorlatba ugyancsak az Exportellenőrzési Osztály feladata, amelyet olyan módon kell elérnie, hogy az a gazdálkodóknak minél kisebb adminisztrációs terhet jelentsen.

1. JELENTÉS A HAZAI CÉGEK 2016. ÉVI HADITECHNIKAI KÜLKERESKEDELMI FORGALMÁRÓL, VALAMINT A HADIIPARI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2016. végén 312 vállalkozás rendelkezett haditechnikai külkereskedelmi, 11 vállalkozás tranzit tevékenységi engedéllyel (regisztrációval) és 414 hadiipari tevékenységi (hazai gyártásra, szolgáltatásra feljogosító) engedéllyel.

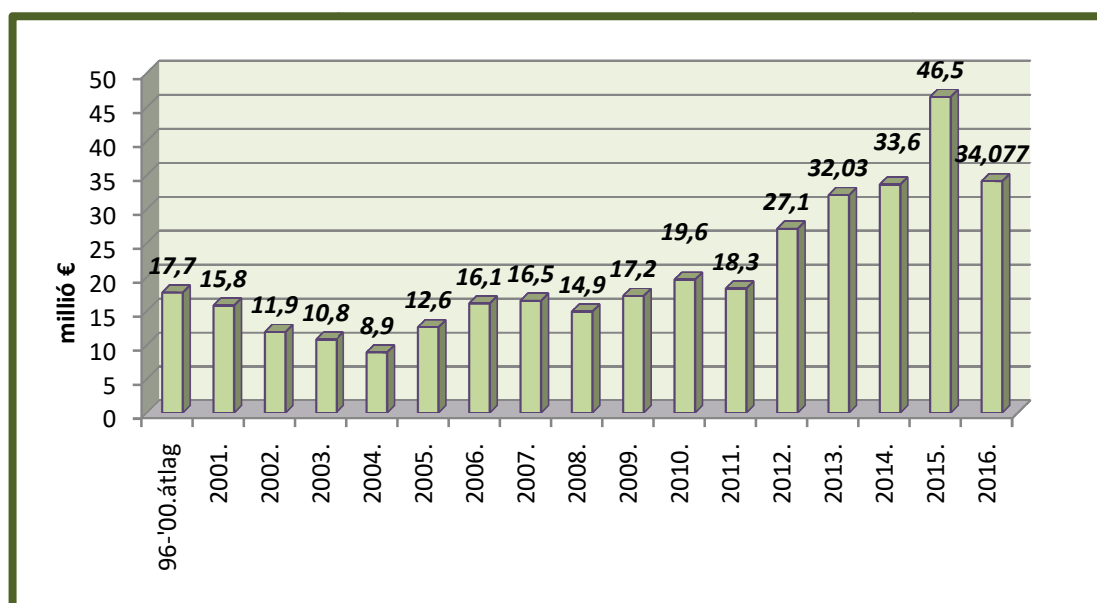
Hazai gyártásból a Magyar Honvédség elsősorban lőszereket, pirotechnikai termékeket, szárazföldi járműveket, felépítményeket és tartozékokat, radartechnikai, kommunikáció- és híradástechnikai berendezéseket, szoftvereket, speciális biztonsági rendszereket, vegyi mentesítő- és védőkészleteket, sugárszintmérőket, áramellátó berendezéseket, valamint ruházati- és védőfelszereléseket szerzett be.

A rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok hazai beszerzései elektronikai rendszerek fejlesztésére/javítására, lövészfegyverek lőszerreire, pirotechnikai eszközökre, szoftverekre, híradó eszközökre, ruházati és védőfelszerelésekre, kényszerítő-, valamint titkosszolgálati eszközökre terjedtek ki.

A cégek a hazai termékek közül elsősorban lőszereket és pirotechnikai eszközöket, szárazföldi járművek alkatrészeit, elektronikai berendezéseket, valamint képalkotó berendezéseket és szoftvereket értékesítettek külföldön.

A *hazai kivitel és kiszállítás* értéke 2016-ban **34,077 millió €** (9,42 milliárd forint) volt (lásd I. ábra), a megelőző évhez viszonyítva **26,7 %-kal csökkent**.

AZ EXPORT ALAKULÁSA 1996. ÉS 2016. KÖZÖTT (MILLIÓ €)

I. ÁBRA

Hatóságunk az ellátás biztonságáért, valamint tartós ipari és kormányközi együttműködések előmozdítása érdekében meghatározott haditechnikai eszközök beérkezésére, kiszállítására, továbbá

szolgáltatások igénybevételére és nyújtására összesen **3 db** kiszállításra és 3 db vonatkozó általános forgalmi engedélyt tett közzé a hónapján 2012. július 1-jével, az alábbi esetekre vonatkozóan:

- a) hon- és rendvédelmi, rendészeti, továbbá nemzetbiztonsági szervek részére történő kiszállítás, beérkezés,
- b) tanúsított vállalatok részére történő kiszállítás, beérkezés,
- c) garanciális javításra, kiállításra, bemutatóra, tesztelésre, bevizsgálásra vonatkozó devizamentes, ideiglenes árumozgással járó kiszállítás, beérkezés.

A Hatóság 2016-ban **53 db globális forgalmi engedélyt** adott ki, amelyből **10 db** exportra, **43 db** importra vonatkozott. A globális forgalmi engedélyt elsősorban a vadászoltok ellátására szakosodott külkereskedők vettek igénybe.

Az **egyedi forgalmi engedély** megegyezik a korábbi forgalmi engedéllyel. 2016-ban a Hatóság elé mindösszesen 576¹⁴ db egyedi forgalmi engedély iránti kérelem került (ebből 235 db exportra, 341 db importra vonatkozott)

A teljesített forgalomban sem import, sem export tekintetében nem változott jelentősen a kérelmet benyújtó vállalkozások száma.

A tárgyév során egyedi forgalmi engedélykérelem **elutasítására nem** került sor.

A Hatóság 2016-ban **258/2012/EU rendelet szerinti kiviteli engedélyt nem adott ki.**

Tárgyévben a Hatóságunk **7 darab brókerengedélyt** adott ki, Tárgyévben bróker engedélyekre egyéb teljesítés nem történt.

A Hatóság 2016. év során **473 db** tranzitengedélyt adott ki. A tárgyévben **3 db tranzitkérelem elutasítására** került sor.

A szállítási módok megoszlását tekintve jelentős változás nem figyelhető meg az előző évhez képest, továbbra is kiemelkedően magas és tovább nőtt a közúti szállítások aránya.

A tranzit szállítmányok megoszlása szállítási módonként 2012-2016-ban

<i>Szállítási mód</i>	<i>Arány 2013</i>	<i>Arány 2014</i>	<i>Arány 2015</i>	<i>Arány 2016</i>
Közút	96,1 %	98,8 %	99 %	98,7 %
Vasút	3,9 %	1,2 %	1 %	1 %
Légi	0 %	0 %	0 %	0 %
Kombinált	0 %	0 %	0 %	0,3 %
<i>Összesen</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>

A Hatóság gondoskodik a kiadott tanúsítások, valamint a tanúsítás felfüggesztésének és visszavonásának az Európai Unió Bizottsága által e célra létrehozott elektronikus adatbázisba ([CERTIDER](#)) történő feltöltéséről. Az EU tagállamaiban tanúsítást szerzett vállalatok listája ebből a rendszerből lekérdezhető.

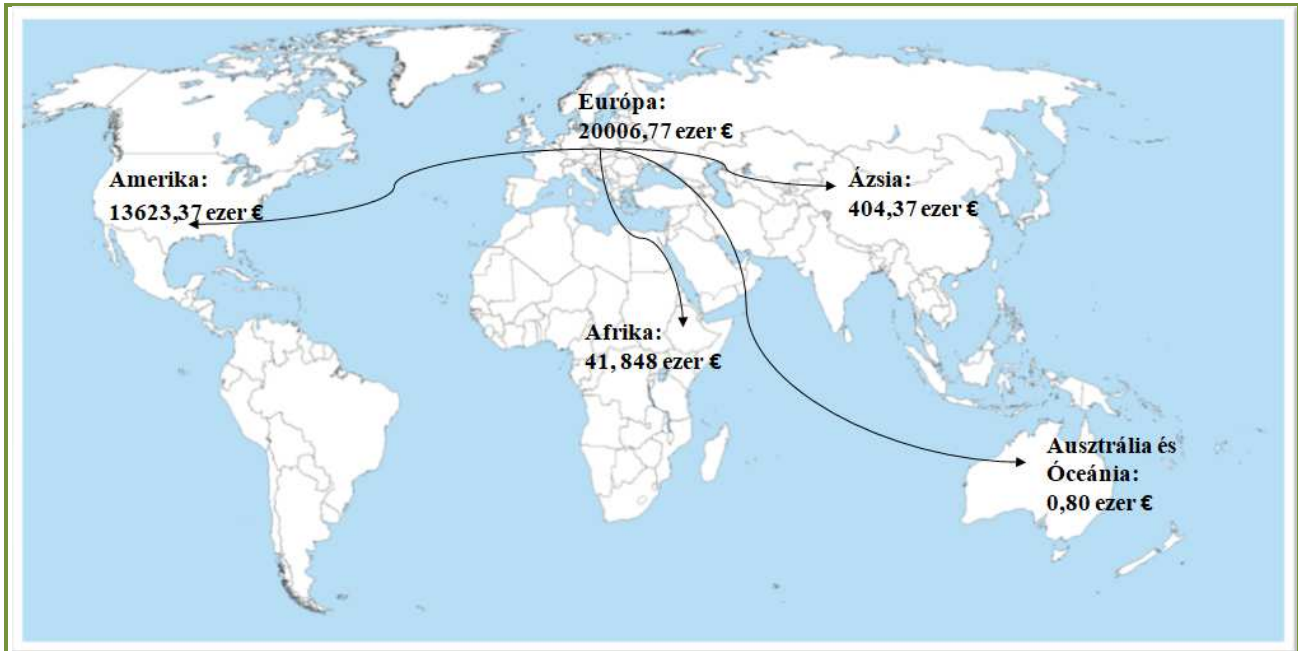
Tárgyévben 3 vállalkozás rendelkezett tanúsítással az alábbiak szerint:

- Rába Jármű Kft.
- Gamma Zrt.
- RUAG Ammotec Magyarországi Zrt.

¹⁴ A mennyiségi adatok nem tartalmazzák a meghosszabbítás és módosítás iránti kérelmek számát.

Az adat a globális, az egyedi forgalmi engedélyeket és a 258/2012/EU rendelet szerinti kiviteli engedélyeket is tartalmazza.

A MAGYAR EXPORT FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA 2016-BAN¹⁵

Földrész	2014	2015	2016
<i>Ausztrália</i>	0,01%	0,01 %	0%
<i>Amerika</i>	46,37%	28,02 %	39,97%
<i>Európa</i>	36,42%	65,54 %	58,71%
<i>Afrika</i>	0,85%	0,01 %	0,12%
<i>Ázsia</i>	16,35%	6,42 %	1,19%

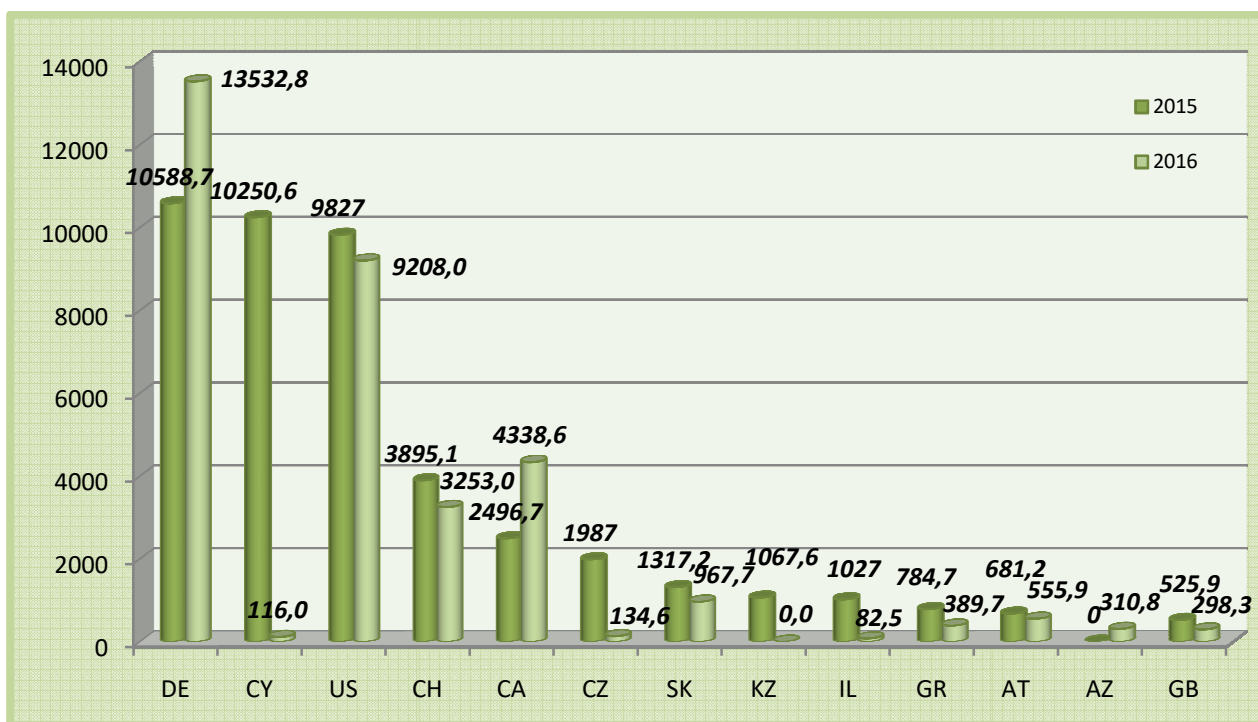
II. ÁBRA

Exportunk 30 országba irányult. A legnagyobb felvevőpiacok: Német Szövetségi Köztársaság, Amerikai Egyesült Államok, Svájc, Kanada, Szlovákia, Ausztria, Lengyelország, Azerbajdzsán, Egyesült Királyság és Görögország (lásd III. ábra).

¹⁵

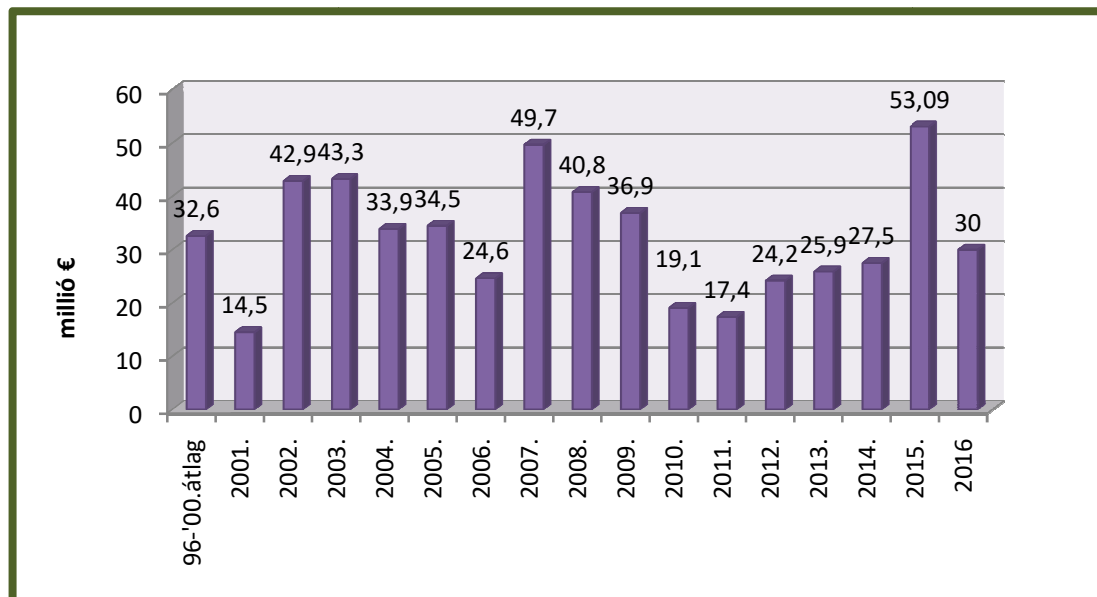
Egyes viszonylatokba csak devizamentes kivitel (és behozatal) történt. Ezek a békefenntartó missziókban résztvevő magyar alakulatok részére vagy kiállításokra ki- és visszavitt haditechnikai eszközök szállításai voltak. Ezen devizamentes árumozgásokra vonatkozó adatokat a táblázatok és a melléletek *nem* jelenítik meg.

AZ EXPORT CÉLORSZÁGOK SZERINTI MEGOSZLÁSA (EZER €)

III. ÁBRA

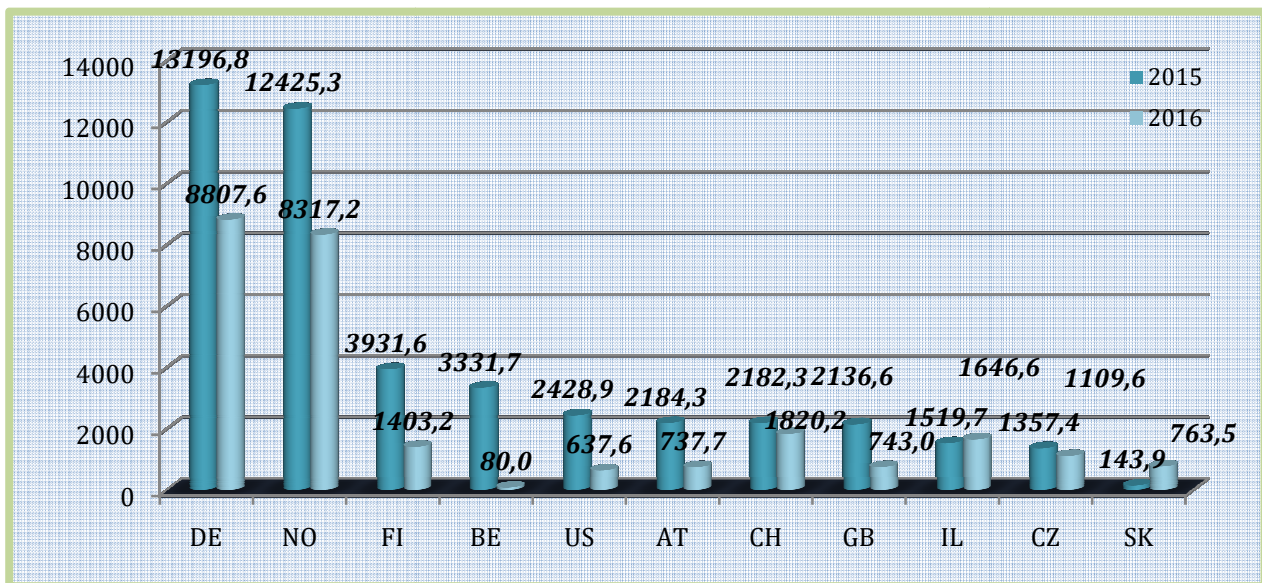
AZ IMPORT ALAKULÁSA 1996. ÉS 2016. KÖZÖTT (MILLIÓ €)

IV. ÁBRA

A magyar import értéke 2016-ban 30 millió € volt, tehát **43,5 %-kal csökkent** a tárgyévvel megelőző évhez képest. A **spec. polgári** (vadász- és sportfegyverek, valamint alkatrészek és lőszerük) eszközök behozatalának értéke 5,7 millió €, azaz a teljes import **19 %-át** tette ki.

AZ IMPORT RELÁCIÓ SZERINTI MEGOSZLÁSA (EZER €)

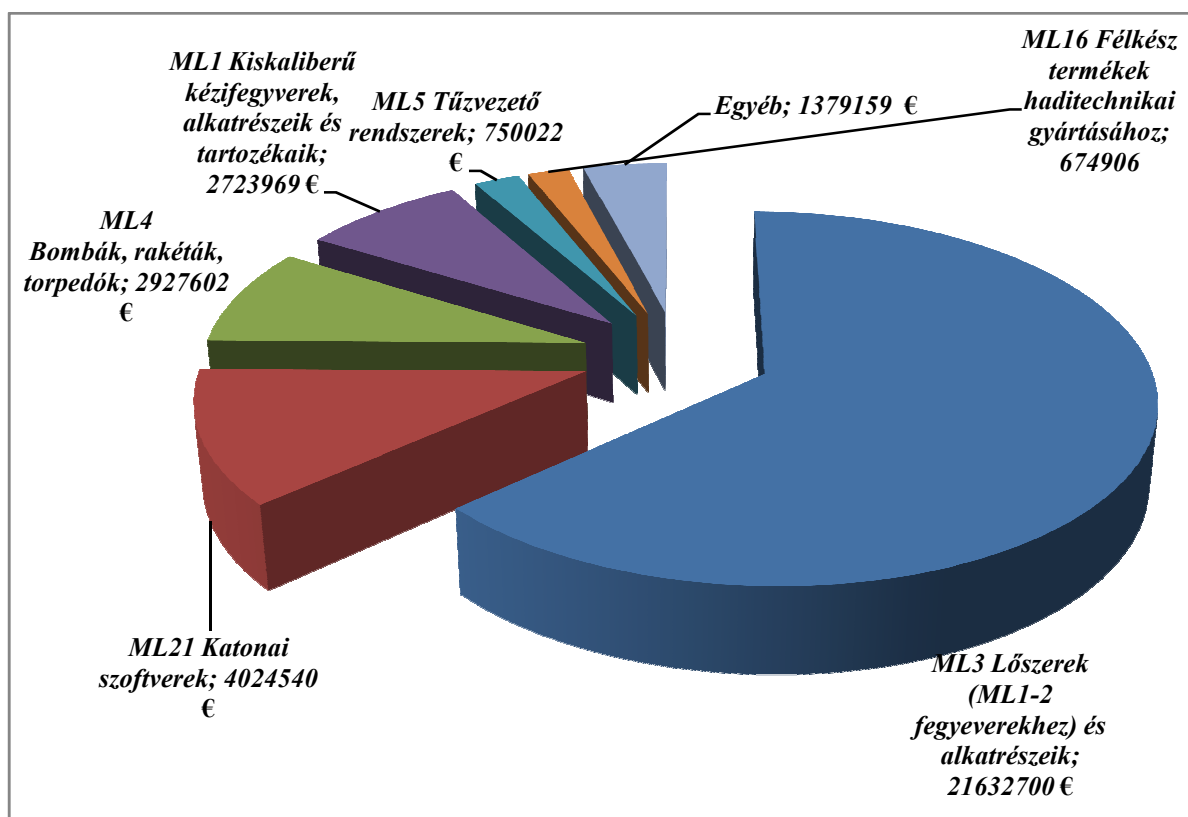
V. ÁBRA

A legjelentősebb kereskedelmi partnerünk import szempontból 2016-ban is **Németország**; noha az innen származó transzferek értéke az előző évnek mintegy 66,7%-ára csökkent. A **norvég** import növekedése a HM harcászati URH rádiókat és azok tartozékait érintő beszerzésének tudható be. A **finn** és **izraeli** beérkezés jelentősen emelkedett. Az **Amerikai Egyesült Államokból** és **Ausztriából** származó import jelentős mértékben, a Csehországból történő beérkezés kis mértékben csökkent.

2016-ban a haditechnikai külkereskedelmi forgalom (export + import) 64,01 millió €-t tett ki. A haditechnikai külkereskedelmi mérleg 4,067 millió € aktívumot mutat.

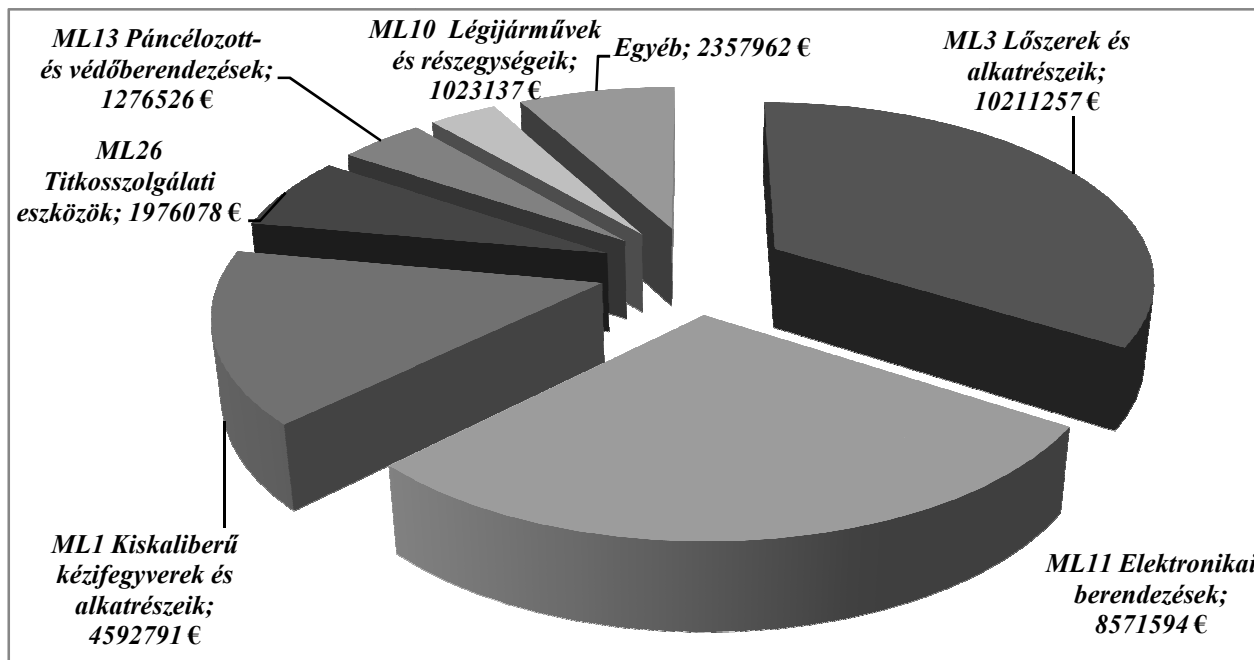
Tárgyévben **115 cég** vett részt a külkereskedelmi forgalom lebonyolításában.

A HADITECHNIKAI EXPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN 2016-BAN

VI. ÁBRA

A HADITECHNIKAI IMPORT FORGALOM ML FEJEZETEK SZERINTI BONTÁSBAN 2016-BAN¹⁶

A cégek a hazai termékek közül elsősorban kiskaliberű lőszerket, tűzvezető rendszereket, radart, szárazföldi járműveket, légi járműveket, szoftvereket, bombákat és rakétákat, valamint tűzvezető rendszereket értékesítettek külföldön.

2004 – 2016. KÖZÖTT A KÜLKERESKEDELMI FORGALOMBAN RÉSZT VEVŐ CÉGEK

Év	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Exportáló cégek száma:	19	25	29	25	21	27	28	30	33	43	33	31
Importáló cégek száma:	47	52	69	51	57	52	68	66	77	75	90	87
Forgalmat realizált cégek száma:	54	64	79	62	66	67	80	78	90	96	108	115

A tárgyévben hatályban lévő embargók listáját az *1. sz. melléklet* tartalmazza.

A Hatóság hadiipari gyártás- és szolgáltatásfelügyeleti és haditechnikai külkereskedelmi engedélyezési területen kiválóan együttműködik a vonatkozó jogszabályokban kijelölt, szakértői vélemény adására jogosult alábbi szervezetekkel: Nemzetgazdasági Minisztérium, Belügyminisztérium, Külgazdasági és Külügyminisztérium, Honvédelmi Minisztérium, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Információs Hivatal, Alkotmányvédelmi Hivatal, Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, Országos Rendőr-főkapitányság, Terrorelhárítási Központ.

Az együttműködés minden esetben zökkenőmentesnek mondható.

A NAV és a Hivatal között Együttműködési Megállapodás rögzítette a két hatóság közötti együttműködés módozatait. A Hatóság napi kapcsolatban áll a központi (Vám Főosztály), valamint – szükség esetén – a területi szerveivel a vámeljáráások zökkenőmentes bonyolítása érdekében. A Hivatal ezen kívül Együttműködési Megállapodással rendelkezik az Alkotmányvédelmi Hivatallal és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálattal.

2. A KETTŐS FELHASZNÁLÁSÚ TERMÉKEK KÜLKERESKEDELME 2016-BAN

Az Exportellenőrzési Osztály 2016-ban összesen 10 új céget vett nyilvántartásba. Összesen 37 vállalkozás végzett szállításokat a tárgyévben.

A 2016. év során 31 db globális engedélyt, 114 db új egyedi engedélyt adtunk ki és 19 exportőr használt Uniós Általános Engedélyt. 2016-ban 12 db Nemzetközi Importigazolást bocsátottunk ki.

2016-ban a kettős felhasználású és nem listás termékek kiszállításának értéke 1095,47 millió €-t tett ki. A harmadik országokba történt kivitel tekintetében ez **22%-os növekedést** jelent a 2015. évi adatokhoz képest.

Az export volumene EU általános engedélyre 253,78 millió € (23,2%), globális exportengedélyre 399,07 millió € (36,5%), egyedi exportengedélyekre kettős felhasználású termékek vonatkozásában 114,99 millió € (10,5%) nem listás termékek vonatkozásában 324,94 millió € (29,6%) volt. 2015. évhez képest a nem listás termékek („catch all” szállítások) értéke és aránya a listás termékek javára jelentősen visszaesett az előző évhez képest. Az Európai Unióba irányuló engedélyköteles termékek kiszállítása (transzferje) elhanyagolható volt.

AZ ENGEDÉLYKÖTELES EXPORT TERMÉKENKÉNTI MEGOSZLÁSA (MILLIÓ €)

Jegyzékszám	TERMÉK	Összérték
5A,5D	Információvédelmi, távközlési eszközök, berendezések, alkatrészek és szoftver.	648,68
3A	Elektronikai berendezések	8,03
1C010	Rostos és szálás anyagok (szénszál)	83,1
Catch all	nem listás kettős felhasználású termék	324,94
2B350	Vegyipari berendezések, alkatrészek	5,25
6A	Optikai szenzorok, tartozékok, radarrendszerek	3,39

VII. ÁBRA

Az export termékszerkezetét a VII. táblázat jól szemlélteti. A korábbi évekhez hasonlóan hasonlóan a kettős felhasználású termékek körében továbbra is *információvédelmi, távközlési és elektronikai berendezések dominanciája* jellemzi a hazai engedélyköteles exportot, valamint kiemelkedő a *szénszál* harmadik országba történő értékesítése is.

A kettős felhasználású termékek általában fejlett technikai színvonalat feltételeznek, így a gyártói háttérben tökeigényes beruházások állnak. Az exportok jelentős részben multinacionális hálózatok magyar leányvállalataihoz kötődnek.

2016. év során Magyarországról a kettős felhasználású és nem listás termékek 99%-a 20 országba került exportálásra, ennek földrészenkénti megoszlása: 59% Európa (ideértve Oroszországot is), 25% Ázsia, 13% Amerika, 1,5% Afrika. Az előző évhez képest visszaesett az európai export értéke az ázsiai vevők javára.

A szállítások nagyobb része Oroszországba (415,61 millió €) és az USA-ba (142,75 millió €) irányult. Jelentős arányt képvisel a célországok között Törökország (100,3 millió €), Szingapúr (78,47 millió €), Kína (73,93 millió €) és Hong Kong (62,7 millió €).

Tárgyév során a Hatóság **13** esetben folytatott **konzultációt** más tagállam hatóságaival. Ez a formalizált eljárás azokra az esetekre vonatkozik, amikor az Unió egyik tagállamában benyújtott exportengedély-kérelemben olyan termék szerepel, amelyet másik tagállamban állítanak elő vagy más okból ezen tagállam területén van, és innen kívánják egy Unión kívüli harmadik országba exportálni. Ezekben az esetekben a két érintett engedélyezési hatóság együtt dönt a tervezett ügyletekről. A 14 konzultációból 13-t más tagállam kezdeményezte hazánk irányába, míg Magyarország 1 konzultációt kezdeményezett más tagállamok felé.

Proaktív ügyfél-tájékoztatási erőfeszítéseinknek is köszönhetően 2016. év során számos esetben fordultak Hatóságunkhoz gazdálkodók tájékoztatásért exportügyleteiket megelőzően, különös tekintettel a nemzetközi kereskedelmi korlátozó intézkedésekre (szankciók, embargók) tekintettel. Utóbbiak ugyanis nem csak listás kettős felhasználású termékekre, hanem további (nem listás) érzékeny termékekre, illetve gazdasági nyomásgyakorlás céljából ellenőrzött vagy tiltott termékekre

és kapcsolódó szolgáltatásokra is vonatkoznak. A Hatóság **118** esetben adott ki állásfoglalást tervezett ügyletekre vonatkozóan, ebből 5 eset engedélyezési eljárás alá került.

3. ELLENŐRZÉSEK, FÓRUMOK

A Hadiipari és Haditechnikai Külkereskedelmi Osztály (HHKO) 2016. évi ellenőrzési programjában 94 helyszíni ellenőrzés szerepelt. Ezen kívül az osztály munkatársai 7 rendkívüli ellenőrzést hajtottak végre. Az ellenőrzések keretében az osztály munkatársai konzultációs jelleggel tájékoztatják az ügyfeleket az aktuális változásokról, engedélyezési feltételekről, embargókról.

A 2016. évben a Hatóság 498 fő adatait kérte le a bűnügyi nyilvántartó rendszerből.

Az ellenőrzések nagy részében közreműködtek az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat képviselői.

A nyilvántartások tekintetében nagyobb hiányosságot, szabálytalanságot az ellenőrzések nem fedtek fel. A haditechnikai külkereskedelmi tevékenységi, valamint forgalmi engedélyek megszerzésére benyújtott kérelmekben adott nyilatkozatok dokumentumokkal igazolhatók voltak.

Általános ellenőrzési tapasztalatként állapítható meg, hogy a cégek a haditechnikai külkereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos okmányokat elkülönítve, lefűzve kezelik, a vonatkozó jogszabály szerinti negyedéves forgalmi adatközlést többé-kevésbé rendszeresen, megfelelően küldik meg a Hivatal részére. A kötelezettségek elmulasztásának esetére a bírságolás lehetőségére felhívtuk a cégek figyelmét.

Az engedélyesek általában betartják az előírásokat; a nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségek terén tapasztalható kisebb problémák esetén szóbeli figyelmeztetéssel élünk.

Az Exportellenőrzési Osztály 16 alkalommal végzett helyszíni ellenőrzést engedélyeseinél, valamint a Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény hatálya alá eső tevékenységet folytató cégeknél, továbbá 5 konzultációt tartott. Továbbá 1 alkalommal folytatott utólagos ellenőrzést olyan szervezetnél, amely a Biológiai- és Toxin Fegyver Tilalmi Egyezménnyel érintett biológiai ágenseket vagy toxinokat jelentett be Hatóságunkhoz. Emellett az Osztály munkatársai 2 alkalommal vettek részt az Országos Atomenergia Hivatal által tartott ellenőrzésen.

A Vegyifegyver Tilalmi Szervezet (OPCW) ellenőrei egy alkalommal, 2016. II. félévében végeztek ellenőrzést hazai vegyipari cégeknél. Az egyhetes ellenőrzés során két üzemet ellenőriztek, amelyek során megállapították, hogy az érintett üzemek és a Hatóság nevében eljáró Exportellenőrzési Osztály, mint Nemzeti Hatóság is eleget tesz az Egyezmény előírásainak.

A Hatóság a Pécsi Tudományegyetemen tartott figyelemfelhívó előadást az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) munkatársaival, nonproliferációs tárgykörben, különös tekintettel a nem megfogható technológia átadás veszélyeire, valamint a kettős felhasználású biológiai ágensekre és eszközökre vonatkozó nemzetközi egyezményekre, az ezekből fakadó hazai és nemzetközi kötelezettségekre fókuszálva.

Általánosságban elmondható, hogy az ellenőrzések során jogsértést nem tapasztaltunk, a kisebb adminisztrációs hiányosságokat, illetve az elmaradt jelentéseket az engedélyesek pótolták. Az ellenőrzéseket kihasználva a hatóság tájékoztatta az ügyfeleket a szabályozásban várható változásokról, felhívta a figyelmet az aktuális szankciókra, illetve proliferációs veszélyekre; a hatékony együttműködés és partnerség jegyében a hatóság munkatársai számára is lehetőség nyílt tájékozódniuk az adott termékről, piacról, lehetséges felhasználásáról közvetlenül a gyártóktól: az ipar képviselőitől.

A Hatóság az ügyfelek minél szélesebb körű tájékoztatása érdekében 2016-ban is megtartotta a hatósági eljárásokban, nemzetközi képviseleti tevékenységben érintett társhatóságok és minisztériumok részvételével a hatósági fórum rendezvényét, ahol majdnem 60 érintett cég, szervezet több mint 80 képviselője jelent meg.

4. RÉSZVÉTEL NEMZETKÖZI FÓRUMOKON

2016 folyamán, a Külgazdasági és Külügyminisztériummal együttműködve továbbra is képviseltük Magyarországot a tevékenységünkkel összefüggő nemzetközi fórumokon.

Az EU Tanácsának hagyományos fegyverek exportellenőrzésével foglalkozó munkacsoportjában (COARM) és annak az ENSZ Fegyverkereskedelmi Szerződéssel kapcsolatos tanácsi munkacsoportjában (COARM-CODUN ATT) 6 alkalommal, a COARM nem kormányzati szervezetekkel tartott szemináriumán egy alkalommal vett részt Hatóságunk képviselője.

A védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferjére vonatkozó feltételek egyszerűsítéséről szóló 2009/43/EU irányelv (transzferirányelv) alapján létrehozott Bizottsági munkacsoport ülésén Hatóságunk munkatársa 2 alkalommal vett részt.

A Hatóság munkatársa az ENSZ Fegyverkereskedelmi Szerződés (ATT) kapcsán részt vett Outreach Projekt keretében Ghána számára rendezett Jogszabály Felülvizsgálati és Tárcaközi Együttműködési szemináriumon 3 alkalommal, a Dominikai Köztársaság számára megrendezett ad hoc szemináriumon delegációvezetőként, a Jamaica számára rendezett jogalkotási asszisztencia-rendezvényen, az outreach projekt szakértői találkozáján, a jelentéstételi kötelezettség teljesítéséhez szükséges űrlapok kidolgozására alakult munkacsoport ülésén, a 2. Tagállami Konferencián, a Nemzetközi Vöröskereszt Bizottság ülésén valamint a Saferworld rendezésében "A haditechnikai eszközök eltérítése elleni küzdelemben nemzetileg és nemzetközileg alkalmazott eszközök hatékonyságáról" szóló szakmai szemináriumon.

A Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportjának Ellenőrzéséről (WA) alábbi munkacsoportjaiban képviseltette magát a Hatóság: szakértői munkacsoport (EG), általános munkacsoport (GWG), engedélyezési és rendvédelmi munkacsoport (LEOM).

A Wassenaari Megállapodás keretében a Hatóság munkatársai Németországgal és Horvátországgal együttműködve vállalták a Bosznia-Hercegovina tagsági kérelmével kapcsolatos társ-jelentéstevői feladatok ellátását.

A Hatóság munkatársai 2016. során is képviselték Magyarországot az Európai Unió Kettős Felhasználású Tanácsi Munkacsoportjában (WPDU), valamint a Kettős Felhasználású Koordinációs Bizottsági Munkacsoport ülésein.

A Hatóság képviselője 2016-ban is részt vett a **Vegyifegyver Tilalmi Egyezmény Nemzeti Hatóságainak 18. Éves Találkozáján**, ahol a Vegyifegyver Tilalmi Egyezményt végrehajtó szervezetek képviselőivel nyílt lehetőség eszme-, és tapasztalatcserére az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos kérdésekben. Hasonlóan a korábbi évekhez a Hatóság szintén képviseltette magát a Nemzeti Hatóságok 15. Regionális Találkozáján, ahol a végrehajtás kérdéseiről szűkebb körben, a regionális szempontokat előtérbe helyezve egyeztethettek a hatóságok képviselői. A Hatóság képviselője ugyancsak részt vett az Egyezmény döntéshozatali fórumaként működő Részes Államok 21. Konferenciáján, valamint a Helyszíni Ellenőrzésre Felkészítő Tréningjén.

A Hatóság képviseltette magát továbbá az Ausztrália Csoport plenáris hetének és Végrehajtási és Technikai Munkacsoportjának ülésein, a Nukleáris Szállítók Csoportja döntés-előkészítő Szakértői és Konzultatív Munkacsoportjainak, valamint a Rakéta Technológia Ellenőrzési Rezsim (MTCR) éves plenáris ülések közötti szakértői ülésén.

Hatóságunk munkatársa részt vett fentiekén kívül az "Arms Control, Non-Proliferation and Disarmament Course" (Fegyverek ellenőrzése, non-prolifерáció és leszerelés) NATO kurzuson a HM szervezésében, az amerikai EXBS által szervezett Belső Ellenőrzési Program Fókuszcsoport ülésén, a Hatóság vezetője részt vett a közép-kelet európai uniós tagállamai valamint Ukrajna, Moldova és Georgia szakértői részére szervezett uniós és amerikai finanszírozású exportellenőrzési eseteket modellező gyakorlaton, az USA, Kanada és Csehország által rendezett nemzetközi Exportellenőrzési Konferencián .

Ukrajna Exportellenőrzési Hatóságának vezetője a Nemzetgazdasági Minisztériumon keresztül 2015. december 22-én levélben jelezte, hogy szeretné a Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter úr által – 2014 decemberében – tett felajánlást elfogadni, amelyben Magyarország szakértelmét ajánlotta fel bizonyos szakterületeken (így az exportellenőrzésben is) az ukrán közigazgatási reformok végrehajtásához. Ennek keretében 2016 áprilisában ukrán delegáció érkezett a Hatósághoz. Az eseményen a Hatóság munkatársain túl meghívott előadóként részt vettek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, és a Nemzetgazdasági Minisztérium. munkatársai. A delegáció tagjai ezen kívül látogatást tettek a Külgazdasági és Külügyminisztériumban, illetve a Magyar Védelmiipari Szövetségnél, ahol a magyar fejlesztésű és gyártású KOMONDOR páncélozott szállító járművet is kipróbálhatták. Az esemény nagyrészt az Amerikai Egyesült Államok EXBS programjának keretében valósult meg, így azon az USA Magyarországi Nagykövetségének képviselői is részt vettek. A szeminárium sikeres és interaktív volt a szemináriumot szervező amerikai kollégák is elismerték a Hatóság munkatársainak professzionalizmusát.

A Hatóság konzultációt tartott a BAFA (Német Szövetségi Gazdasági és Exportellenőrzési Hivatal) vezető-szakértőivel az EU kettős felhasználású termékek exportellenőrzési reformjáról, közös álláspont kialakításának lehetőségeiről, valamint – a Németország vezetésével bonyolított – EU Outreach projektjei (Támogatásnyújtási projektjei) keretében történő együttműködésről, továbbá a BAFA az EU-„outreach”-projekt (segítségnyújtás, képzés) keretében Budapesten tartotta a kazah szakértők (10 fő) szakmai szemináriumát. A szeminárium fő célja az uniós legjobb gyakorlatok ismertetése volt, ezért a hazai szakértőkhöz brit, német, szlovén és román szakértők is csatlakoztak. Ennek fényében a Hatóság – a szervezésen túl – több szakmai előadást tartott a szemináriumon, valamint közreműködött az IBM Kft.-nél tartott programban. A kazah delegáció, az uniós társszakértők és a projektfelelős BAFA képviselői nagyra értékelték a hatóság szakmai felkészültségét és odaadását, a kiváló szervezést.

Az amerikai Gazdasági Minisztérium Technológiai és Információs Igazgatósága (Engedélyezési Hivatal egyik igazgatósága) Budapesten szemináriumot tartott „Adatelemzés” címen a Közép-Kelet Európai országok számára. A szemináriumot az amerikai Külügyminisztérium és az USA magyarországi nagykövetsége támogatta. Az ünnepélyes megnyitót Colleen Bell nagykövet Asszony tartotta meg. Az amerikai munkatársak az exportellenőrzésért felelős társszervekkel is tartottak találkozókat.

Amennyiben további kérdése van, az alábbi elérhetőségeken fordulhat Hatóságunkhoz:

BUDAPEST FŐVÁROS KORMÁNYHIVATALA
KERESKEDELMI, HADITECHNIKAI, EXPORTELLENŐRZÉSI ÉS NEMESFÉMHITELESÍTÉSI
FŐOSZTÁLY
EXPORTELLENŐRZÉSI OSZTÁLY, HADITECHNIKAI OSZTÁLY
Németvölgyi út 37-39.
H-1124 Budapest
E-mail: armstrade@bfkh.gov.hu, exportcontrol@bfkh.gov.hu
Telefon: 06 1 4585 599

Az alábbi forrásokból juthat további információhoz:

<http://www.mkeh.gov.hu>

<http://www.consilium.europa.eu/policies/foreign-policy.aspx?lang=hu>

<http://www.sipri.org>

<http://eeas.europa.eu/>

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet	2015-2016. évi export reláció szerinti bontásban
2. számú melléklet	2015-2016. évi import reláció szerinti bontásban
3. számú melléklet	Az 1992-2016. évi export teljesítési adatok relációs bontásban
4. számú melléklet	A magyar haditechnikai export 2015-2016. évi szerkezete termékjegyzék fejezetek szerinti bontásban
5. számú melléklet	A magyar haditechnikai import 2015-2016. évi szerkezete termékjegyzék fejezetek szerinti bontásban
6. számú melléklet	A 2016-ban hatályos fegyverszállítási embargók
7. számú melléklet	A haditechnikai külkereskedelmi engedély iránti kérelmek elbírálásakor alkalmazandó egységes magatartási kritériumok

2015-2016. ÉVI EXPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2015	2016
Amerikai Egyesült Államok	9827	9207,974
Argentín Köztársaság	0	31,015
Ausztrália	1,2	0
Azerbajdzsán		310,753
Bahrein	62,5	0
Belga Királyság	6	722
Belize	690,4	45,779
Bosznia és Hercegovina		11,000
Ciprusi Köztársaság	10250,6	115,982
Cseh Köztársaság	1987	134,572
Dán Királyság		25,000
Dél-Afrikai Köztársaság	4	41,848
Egyesült Arab Emírátságok	264,4	0
Észtország	31	0
Finn Köztársaság	5,3	0
Francia Köztársaság	155,2	25,544
Görög Köztársaság	784,7	389,685
Holland Királyság		9,856
Horvát Köztársaság	218,1	700
Indiai Köztársaság	392,1	0
Izrael	1027	82,482
Kanada	2496,7	4338,603
Kazah Köztársaság	1067,6	0
Lengyelország	0	365,464
Luxemburgi Nagyhercegség	28,7	44,648
Malájzia	120,5	7,787
Moldova	194,5	0
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	213,7	298,267
Német Szövetségi Köztársaság	10588,7	13532,816
Olasz Köztársaság	64,2	159,862
Ománi szultátság	39,4	0
Osztrák Köztársaság	608	555,881
Pakisztáni Iszlám Köztársaság		0
Románia	81,2	109,994
Spanyolország	12	770
Svájc	3895,1	3252,952
Szerbia	0,5	5,400
Szingapúr	0	0
Szlovák Köztársaság	1317,2	967,662
Szlovén Köztársaság	2,1	0
Török Köztársaság	13,4	3,350
Új-Kaledónia és kapcsolt részei	1,5	805
Összesen	46451,5	34077,173

2015-2016. ÉVI IMPORT RELÁCIÓ SZERINTI BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	2015	2016
Amerikai Egyesült Államok	2428,9	637,589
Ausztrália	5,7	12,818
Belga Királyság	3331,7	80,025
Belize	289,8	0
Bolgár Köztársaság	157	569
Bosznia és Hercegovina	491,7	283,83
Brazil Szövetségi Köztársaság	179,5	33,946
Ciprusi Köztársaság	0	1,29
Cseh Köztársaság	1357,4	1109,613
Dán Királyság	154,2	232,947
Dél-Afrikai Köztársaság	86,4	0
Egyesült Arab Emírátsok	16,4	124,063
Finn Köztársaság	3931,6	1403,186
Francia Köztársaság	841,7	150,428
Holland Királyság	124,2	26,001
Horvát Köztársaság	4	246,247
Izrael	1519,7	1646,613
Kanada	85,6	38,597
Kínai Népköztársaság	113,4	274,017
Koreai Köztársaság	80,9	0
Lengyel Köztársaság	643,2	404,969
Lett Köztársaság	0	14,8
Litván Köztársaság	192,2	142,426
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	2136,6	743,053
Német Szövetségi Köztársaság	13196,8	8807,579
Norvég Királyság	12425,3	8317,221
Olasz Köztársaság	590,8	599,357
Oroszországi Föderáció	1065,9	12,803
Osztrák Köztársaság	2184,3	737,735
Románia	969,7	19,044
Spanyolország	42,6	8,13
Svájc	2182,3	1820,235
Svédország	943,7	679,474
Szerbia	59,5	19,225
Szlovák Köztársaság	318,3	763,464
Szlovénia	45,3	40,852
Török Köztársaság	17,7	7,734
Ukrajna	880,5	1,034
Összesen	53094,5	30009,345

AZ 1992-2016. ÉVI EXPORT TELJESÍTÉSI ADATOK RELÁCIÓS BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció	'92-'95	'96-'00	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Albánia			0,2																
Algéria	315,3																		
Amerikai Egyesült Államok	21 112,8	10 911,8	1 449,9	2 151,7	2 111,0	1 500,3	5 447,4	3 539,0	7 124,0	2 613,1	6 315,6	7 822,5	4 795,0	4 742,5	9 890,6	13 814,6	9 827	9 207,974	
Andorra			2,9		4,1														
Angolai Köztársaság	164,0																		
Argentín Köztársaság		6,2																31,015	
Ausztrália	42,2						173,3								0,7		1,2		
Azerbajdzsán															520			310,753	
Bahrein																40,4	62,5		
Barbados											12,8	40,5		48,1					
Belarusz Köztársaság		0,8		143,3		28,0													
Belga Királyság	299,4	15,2	7,8	15,0	4,7	0,3	15,4	2,9	10,7	2,4	3				10,7		6	0,722	
Belize																	690,4	45,779	
Bolgár Köztársaság	296,2	574,4	29,9	3,6		84,8	57,4	230,4	949,1	1 266,5	627,9		895,0	900					
Bosznia és Hercegovina		39,0											5,0	5,8	12,8			11	
Brazil Szövetségi Köztársaság	1 016,0																		
Chilei Köztársaság	64,5	2,3																	
Ciprusi Köztársaság				8,3											3,5	50,0	10 250,6	115,982	
Costa Rica					9,0	36,3													
Cseh Köztársaság	2 183,2	661,0	33,9	304,9	347,1	496,4	166,0	1 223,8	1 447,1	2 653,8	1 257,9	2 146,8	483,1	594,8	1 184	2 403,6	1 987	134,572	
Dán Királyság					0,6													25	
Dél-Afrikai Köztársaság	361,5	137,3	2,5	42,8	49,3			6,8		194,1		8,9		36,7	18,1		4	41,848	
Dominikai Köztársaság		596,8	475,9	467,8	1 073,5	453,9	357,1												
Ecuadori Köztársaság		9,5	2,9																
Egyesült Arab Emirátusok	233,3	287,5												932,4			264,4		
Egyiptom	358,3	245,5		164,7	1 270,8	527,1	147,2												
El Salvador	12,7	8,0		7,1	48,5														
Eritrea Állam		66,8			30,3														
Észt Köztársaság	49,4	9,5															31		
Etiópia		3 856,6	1 538,8	969,3	1 126,5	911,8	753,3	459,9	17,4	1 157,1			986,9	253,6	2 919,8	284,4			
Finn Köztársaság	1 226,9	1 252,8	193,0	233,7	369,8	765,6	169,0	136,5	19,8	31,9				7,1	9,1	3,0	5,3		
Francia Köztársaság	117,0	1 317,0							66,8	254,8	8,7			381,9	11,5	100,4	155,2	25,544	
Fülöp-szigetek	681,5	1 034,8	3,9	43,9	24,8	4,6		4,5		67,9	24,6	111,1	67,4	153,5	33	25,7			
Görög Köztársaság	162,4	93,6			138,9	153,3	182,1	39,1					69,7	17,5	4,5	7,6	623,5	784,7	389,685
Guatemalai Köztársaság	64,5	448,4	77,4	204,1	344,4	519,6							170,7						
Holland Antillák		4,0																	
Holland Királyság	9,6	63,9	3,0											2,6				9,856	
Hong Kong																			
Horvát Köztársaság		0,2	38,5	51,8	19,5		10,5	29,7	2,7	340,9			16,7	11,9	131,7	217,4	218,1	0,7	
Indiai Köztársaság	13 784,6	27 683,7	5 879,5	2 620,1	777,7	512,3	107,6	623,1	207,3	235,1	485,9	1 031,9	13 127	393,6	1 284,3	156,1	392,1		

AZ 1992-2016. ÉVI EXPORT TELJESÍTÉSI ADATOK RELÁCIÓS BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció Év	'92-'95	'96-'00	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indonéz Köztársaság		226,3	131,9	167,2	72,8				25,0	32,1				67,2				
Iraki Köztársaság									97,9									
Iráni Iszlám Köztársaság	8 186,5																	
Írország		168,6																
Izland															2,4	2,4		
Izrael	455,4	7,3	1 148,1	174,0	78,2			41,4	4,8		48,4	218,8	198,1		30	1431,6	1027	82,482
Japán		447,8	143,1	120,1	142,0	204,0												
Jemeni Köztársaság	2 600,4	9 498,7	433,9															
Jordán Hasemita Királyság		16,7								50,1								
Kambodzsa														5522,6				
Kanada	1 258,8				62,3	31,0								8,9	252,3	1765,7	2496,7	4338,603
Kazah Köztársaság	13,5									31,3					1663	2931,0	1067,6	
Koreai Köztársaság												49,3	377,9	35,2				
Koszovói Köztársaság												71,7						
Kuvait Állam	537,4		0,2	0,7														
Lengyel Köztársaság	1 772,3	1 323,6	85,8	118,2	91,3	42,7	130,5	4625,5	225,6	3,1	183,9		28,3			0,6		365,464
Lett Köztársaság				71,7	65,5		44,9			51,5		155,6						
Litván Köztársaság															227			
Libanoni Köztársaság		359,6	95,7	125,0	73,6													
Luxemburgi Nagyhercegség							2,2	439,1	14,5			4,2	675,5		107,7	13,0	28,7	44,648
Malájzia							394,0	434,8				14,2	41,6	36,5	3,7	24,8	120,5	7,787
Moldovai Köztársaság															60		194,5	
Nagy-Britannia	891,7	305,9	0,2		12,5	6,7	444,0	6,9	10,0	338,8	3433,3	1060,2	977,4	183,4	438,5	525,9	213,7	298,267
Namíbia	212,6																	
Németország	2 782,7	6 414,3	965,4	893,5	365,9	836,0	352,7	469	320,9	163,9	99,6	1572,2	4036,9	8617,4	10161,3	5205,8	10588,7	13532,816
Nigériai Szövetségi Köztársaság	2082,1	1,5																
Norvég Királyság	6,4	629,3			7,7													
Olasz Köztársaság	4 672,9	8 536,5	1 354,8	942,2	615,9	667,1	1 695,5	1105,3	2672,4	626,4	720,4	698,6	25,1	63,5	104,2	47,2	64,2	159,862
Omán																11,5	39,4	
Oroszországi Föderáció	249,2	337,3				43,4	14,7	59,3	5,0	1322,1	71,6	66,1	132,0			261,5		
Osztrák Köztársaság	2 545,5	2 328,3	358,8	214,6	293,4	181,3	241,2	524,9	849,0	823,6	700	618,5	681,9	842,1	220,6	681,2	608	555,881
Panamai Köztársaság	20,7	748,7	530,0	174,7	290,9					57,8	25,9							
Paraguay						132,3	146,2											
Perui Köztársaság	26,3	73,6		18,7	9,5													
Portugál Köztársaság		0,2	0,2		0,1	57,3					118,1		19,5					
Románia	808,1	439,7	18,4	20,1	28,4	79,4	124,4	175,2	1872,0	183,6	166,7	109,8	62,4	169,6	130,4	139,0	81,2	109,994
Spanyolország	40,6	0,2		0,6	0,1		0,4							47,1		37,1	12	0,77
Sri Lanka-		16,6		0,6		0,6												
Svájc	247,6	63,7		1,6			29,4	28,2	24,5	225,3		83,8	597,6	963,8	1267,2	1446,7	3895,1	3252,952

AZ 1992-2016. ÉVI EXPORT TELJESÍTÉSI ADATOK RELÁCIÓS BONTÁSBAN

(érték: ezer €)

Reláció Év	'92-'95	'96-'00	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Svédország	2,4	260,5	3,4	5,6	8,1	16,7	0,1									10,0			
Szaúd-Arábia																598,6			
Szerbia												549,6	8,3	17,6	29,2	54,4	0,5	5,4	
Szerbia és Montenegró		1,4		39,0	85,0	28,5													
Szingapúri Köztársaság	232,5	13,1														5,0			
Szíriai Arab Köztársaság	3 976,2	1 355,7																	
Szlovákia	773,9	1 358,3	262,5	451,9	606,8	440,2	516,4	427,1	385,6	1447,8	2255,3	772,1	400,7	1029,1	1217	672,1	1317,2	967,662	
Szlovénia		553,8	40,0	15,0	4,2	4,1		6,0		1,2				5,6	17	4,6	2,1		
Szt. Lucia												14							
Thaiföldi Királyság	165,6	106,3																	
Török Köztársaság		1 482,3				0,1	811,4	932,1				43,6		6,1	4,5	9	8,3	13,4	3,35
Új-Kaledónia														6,9	13,9	2,2	1,5	0,805	
Új-Zéland	49,4	161,2	27,2		42,4	44,3													
Ukrajna	17,5	64,6	55,1	3,6	0,6	52,0	38,6	470,1	166,8	754,5	78,6	1416,8	1203,5	90,8	12,8				
Uruguayi Keleti Köztársaság	2,4																		
Venezuelai Bolívari Köztársaság		296,8	379,3	157,6	92,7														
Vietnami Szocialista Köztársaság	10 181,8	1 650,1		820,1				419,6			402,7	1013,5	80	991,6					
ENSZ	238,9																		
Összesen:	87 606,7	88 575,2	15 774,1	11 968,4	10 800,5	8 862,0	12 572,9	16133,6	16 519,9	14930,6	17154,2	19650,7	18302,6	27172,4	32033,9	33599,3	46451,5	34077,173	
Viszonylatok száma	51	60	36	39	42	33	29	27	23	27	23	24	28	34	36	35	34	30	

**A MAGYAR HADITECHNIKAI EXPORT 2015 - 2016. ÉVI SZERKEZETE TERMÉKJEGYZÉK FEJEZETEK
SZERINTI BONTÁSBAN**

ezer €

Jegyzék fejezet	Megnevezés	2015		2016	
		Érték	%	Érték	%
ML 1	Kis kaliberű lőfegyverek	963,3	2,07	2723,97	7,99
ML 2	Nagy kaliberű lőfegyverek	59,5	0,13	63,39	0,19
ML 3	Lőszer ML1-hez és ML 2-höz	19382,3	41,73	21632,7	63,42
ML 4	Bombák, rakéták, torpedók	5811,3	12,51	2927,6	8,58
ML 5	Tűzvezető, készültségi és riasztó rendszerek	12315,9	26,51	750	2,2
ML 6	Szárazföldi járművek	638,7	1,37	584,72	1,71
ML 7	Vegyvi és biológiai mérgező harcanyagok	0	0	0	0
ML 8	Energiahordozó anyagok	22,1	0,05	0	0
ML 9	Vízi járművek, tengerészeti berendezések	0	0	0	0
ML 10	Légi járművek, ejtőernyők	1109,9	2,39	130,36	0,38
ML 11	A listában másutt meg nem határozott elektronikai berendezések	1424,4	3,07	598,23	1,75
ML 12	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek	0	0	0	0
ML 13	Páncélatok és egyéb védőberendezések	0	0	2,457	0,01
ML 14	Kiképzési és gyakorló eszközök	0	0	0	0
ML 15	Képző és ezeket zavaró berendezések	0	0	0	0
ML 16	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok	786,4	1,69	674,9	1,98
ML 17	Különböző egyéb katonai berendezések	0	0	0	0
ML 18	Gyártó berendezések haditechnika gyártásához	0	0	0	0
ML 19	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek	0	0	0	0
ML 20	Kriogén és szupravezető berendezések	0	0	0	0
ML 21	Katonai szoftverek	3716,1	8	4024,54	11,8
ML 22	Technológiák haditechnika gyártásához	0	0	0	0
HUML 23	Kifejezetten katonai célú felszerelések	0	0	0	0
HUML 24	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások	0	0	0	0
HUML 25	Kényszerítő és büntető eszközök	0	0	0	0
HUML 26	Titkosszolgálati eszközök	221,6	0,48	0	0
	Összesen:	46451,5	100	34112,87	100

**A MAGYAR HADITECHNIKAI IMPORT 2015 - 2016. ÉVI SZERKEZETE TERMÉKJEGYZÉK FEJEZETEK
SZERINTI BONTÁSBAN**

ezer €

Jegyzék fejezet	Megnevezés	2015		2016	
		Érték	%	Érték	%
ML 1	Kis kaliberű lőfegyverek	5024,4	9,46	4592,791	15,3
ML 2	Nagy kaliberű lőfegyverek	49,4	0,09	15,427	0,05
ML 3	Lőszer ML1-hez és ML 2-höz	14347,4	27,02	10211,257	34,03
ML 4	Bombák, rakéták, torpedók	2759,1	5,2	441,723	1,47
ML 5	Tűzvezető, készütségi és riasztó rendszerek	192,4	0,36	660	0
ML 6	Szárazföldi járművek	576,6	1,09	28,270	0,09
ML 7	Vegyvi és biológiai mérgező harcanyagok	86,1	0,16	256,922	0,86
ML 8	Energiahordozó anyagok	76,6	0,14	222,414	0,74
ML 9	Vízi járművek, tengerészeti berendezések	77,5	0,15	0	0
ML 10	Légi járművek, ejtőernyők	1795	3,38	1023,137	3,41
ML 11	A listában másutt meg nem határozott elektronikai berendezések	14574,6	27,45	8571,594	28,56
ML 12	Nagy sebességű, kinetikai energiájú fegyverrendszerek	0	0	0	0
ML 13	Páncélatok és egyéb védőberendezések	3958,5	7,46	1276,526	4,25
ML 14	Kiképzési és gyakorló eszközök	0	0	0	0
ML 15	Képalkotó és ezeket zavaró berendezések	1467,2	2,76	0	0
ML 16	Kovácsolt, sajtolt és más félkész gyártmányok	0	0	0	0
ML 17	Különféle egyéb katonai berendezések	90	0,17	330,000	1,1
ML 18	Gyártó berendezések haditechnika gyártásához	3413,5	6,43	3,800	0,01
ML 19	Irányított energiát kibocsátó fegyverrendszerek	0	0	0	0
ML 20	Kriogén és szupravezető berendezések	0	0	0	0
ML 21	Katonai szoftverek	0	0	59,366	0,2
ML 22	Technológiák haditechnika gyártásához	0	0	42	0
HUML 23	Kifejezetten katonai célú felszerelések	667,5	1,26	847,208	2,82
HUML 24	Kifejezetten katonai célú szolgáltatások	0	0	0	0
HUML 25	Kényszerítő és büntető eszközök	199,7	0,38	152,130	0,51
HUML 26	Titkosszolgálati eszközök	3739	7,04	1976,078	6,58
	Összesen:	53094,5	100	30009,35	100

A 2016-BAN ÉRVÉNYES FEGYVERSZÁLLÍTÁSI EMBARGÓK

Ország / Elrendelő szervezet	ENSZ	EU	EBESZ
Afganisztán		*	
Al-Kaida és a Tálib rezsím	*	*	
Azerbajdzsán	*		*
Belarusz		*	
Burma / Myanmar	*	*	
Dél-Szudán		*	
Elefántcsontpart	*	*	
Eritrea	*	*	
Guinea		*	
Irak	*	*	
Irán	*	*	
Jemen	*	*	
Kína		*	
Kongói Demokratikus Köztársaság	*	*	
Közép-Afrikai Köztársaság	*		
Észak-Korea	*	*	
Libanon	*	*	
Libéria	*	*	
Líbia	*	*	
Oroszországi Föderáció		*	
Örményország	*		*
Szíria		*	
Szomália	*	*	
Szudán	*	*	
Zimbabwe		*	

A haditechnikai külkereskedelmi engedély iránti kérelmek elbírálásakor alkalmazandó egységes magatartási kritériumok

1. Első kritérium: a tagországok nemzetközi kötelezettségeinek és kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartása.

A kiviteli engedély iránti kérelmet el kell utasítani, ha az engedély megadása összeegyeztethetetlen Magyarországnak:

a) az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet által hozott fegyverembargók végrehajtására vonatkozó nemzetközi kötelezettségeivel és kötelezettségvállalásaival;

b) az Atomsorompó-szerződésben (Nuclear Non-Proliferation Treaty, NPT), a Biológiai és Toxinfegyvertilalmi Egyezményben (Biological and Toxin Weapons Convention, BTWC), valamint a Vegyifegyvertilalmi Egyezményben (Chemical Weapons Convention, CWC) vállalt nemzetközi kötelezettségeivel;

c) a gyalogsági aknák minden formájának kivitelét tiltó kötelezettségvállalásával;

d) az Ausztrália Csoport (Australia Group, AG), a Rakéta Technológiai Ellenőrzési Rendszer (Missile Technology Control Regime, MTCR), a Zangger-bizottság, a Nukleáris Szállítók Csoportja (Nuclear Suppliers Group, NSG), a Wassenaar Megállapodás (Wassenaar Arrangement, WA) és a ballisztikus rakéták elterjedése elleni hágai magatartási kódex keretén belül vállalt kötelezettségeivel.

2. Második kritérium: az emberi jogok tiszteletben tartása a fogadó (rendeltetési) országban és a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartása a fogadó ország által.

A kiviteli engedély iránti kérelmet el kell utasítani - a fogadó országnak a nemzetközi emberi jogi okmányokban megállapított vonatkozó alapelvekhez, valamint a nemzetközi humanitárius jogi alapelvekhez való viszonyának mérlegelését követően -, ha nyilvánvaló kockázata van annak, hogy az exportálandó katonai technológiát vagy felszerelést

a) belső elnyomásra használhatják fel;

b) a nemzetközi humanitárius jogot súlyosan sértő cselekményekre használhatják fel.

A Hatóság a katonai technológia vagy felszerelés jellegét is figyelembe véve, különös óvatossággal és éberséggel jár el az olyan országokba irányuló engedély iránti kérelmek elbírálásakor, amelyek esetében az Egyesült Nemzetek Szervezetének illetékes szervei, az Európai Unió vagy az Európa Tanács az emberi jogok súlyos megsértését állapította meg.

E kritérium alkalmazása során belső elnyomásra használható technológiának vagy felszerelésnek kell tekinteni különösen azt a technológiát vagy felszerelést, amelyet, vagy amelyhez hasonlót a megjelölt végfelhasználó bizonyítottan belső elnyomásra használ, vagy amely esetében okkal feltételezhető, hogy a technológiát vagy felszerelést nem a meghatározott célra, vagy nem a feltüntetett végfelhasználó által, hanem belső elnyomás eszközeként használják fel. A felszerelés jellegét, különösen a belbiztonsági alkalmazásra szánt eszközök esetében gondosan tanulmányozni kell. A belső elnyomás körébe tartozik, többek között, a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés, a gyorsított eljárásban fogatosított vagy önkényes kivégzések, az eltűnések, az önkényes őrizetbe vétel és más, a vonatkozó nemzetközi emberi jogi okmányokban, ideértve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában meghatározott, emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat súlyosan sértő cselekmények.

3. Harmadik kritérium: a fennálló feszültségekből vagy fegyveres konfliktusokból eredő belső helyzet a rendeltetési országban.

Az olyan katonai technológia vagy felszerelésre irányuló kiviteli engedély iránti kérelmet el kell utasítani, amely a fogadó országban fegyveres konfliktus kitörését, vagy annak elhúzódását eredményezné, illetve a jelenlévő feszültségek vagy konfliktusok súlyosbodásához vezetne.

4. Negyedik kritérium: a regionális béke, biztonság és stabilitás megőrzése.

A kiviteli engedély iránti kérelmet el kell utasítani, ha nyilvánvaló a kockázata annak, hogy a címzett az exportálandó katonai technológiát vagy felszerelést egy másik ország elleni agresszióra használná fel, vagy arra, hogy erőszakkal szerezzen érvényt területi követelésének.

E kockázatok mérlegelésekor különösen a következő körülményeket kell mérlegelni:

a) a fogadó ország és egy másik ország közötti fegyveres konfliktus fennállása, illetve annak valószínűsége;

- b)* a fogadó ország valamely szomszédjával szemben fennálló területi követelése, amelynek a múltban megpróbált erőszakkal, vagy erőszakkal való fenyegetéssel érvényt szerezni;
- c)* annak valószínűsége, hogy katonai technológiát vagy felszerelést a fogadó ország nem jogos nemzeti biztonsági és védelmi célokra használja fel;
- d)* annak figyelembevétele, hogy a kivitel a regionális stabilitást ne befolyásolja jelentős mértékben.

5. Ötödik kritérium: a tagállamok és azon területek, melyeknek külkapcsolataiért valamely tagállam felel, valamint a baráti és a szövetséges országok nemzetbiztonsága.

A kiviteli engedély iránti kérelem elbírálásakor a Hatóság köteles mérlegelni a következő körülményeket:

a) az exportálandó katonai technológia vagy felszerelés lehetséges hatása saját, a más tagállamok, valamint a baráti és szövetséges államok védelmi és biztonsági érdekeire, egyúttal elismerve azt, hogy ez a tényező nem befolyásolhatja az emberi jogok, a regionális béke, a biztonság és a stabilitás tiszteletére vonatkozó kritériumok mérlegelését;

b) az érintett katonai technológiának vagy felszerelésnek a saját, a más tagállamok, valamint a baráti és a szövetséges államok erői elleni felhasználásának kockázatát.

6. Hatodik kritérium: a vásárló országnak a nemzetközi közösséggel szemben tanúsított magatartása, különös tekintettel a terrorizmushoz való viszonyára, szövetségesi rendszerének jellegére és a nemzetközi jog tiszteletben tartására.

A kiviteli engedély iránti kérelem elbírálásakor a Hatóság köteles mérlegelni a vásárló ország korábbi magatartását az alábbi területeken:

a) a terrorizmus és a nemzetközi szervezett bűnözés támogatása vagy ösztönzése;

b) nemzetközi kötelezettségvállalásainak végrehajtása, különös tekintettel az erőszak alkalmazásáról való lemondásra, és a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartására;

c) a tömegpusztító fegyverek és ballisztikus rakétafegyverzet elterjedése elleni, valamint a fegyverzet-ellenőrzés és a leszerelés más területeivel kapcsolatos kötelezettségvállalásaira, különös tekintettel az első kritérium *b)* pontjában említett fegyverzet-ellenőrzési és leszerelési megállapodások aláírására, megerősítésére és végrehajtására.

7. Hetedik kritérium: annak kockázata, hogy a katonai technológia vagy felszerelés a fogadó országon belül más végfelhasználóhoz jut, vagy nem kívánatos feltételek mellett újra kivitelre kerül.

Annak értékelésekor, hogy az exportálandó katonai technológia vagy felszerelés milyen hatást gyakorol a fogadó országra, valamint hogy mekkora a kockázata annak, hogy az ilyen technológia vagy felszerelés nemkívánatos végfelhasználóhoz kerülhet, vagy nemkívánatos célra használják, a következőket kell mérlegelni:

a) a fogadó ország jogos védelmi és belbiztonsági érdekei, beleértve az Egyesült Nemzetek Szervezetében, vagy más békefenntartó tevékenységben való bármilyen részvételt;

b) a fogadó ország műszaki felkészültsége ilyen jellegű technológia vagy felszerelés használatára;

c) a fogadó ország képessége hatékony exportellenőrzés alkalmazására;

d) annak a kockázata, hogy az ilyen technológia vagy felszerelés nemkívánatos rendeltetési helyre újra kivitelre kerül, valamint a fogadó ország korábbi magatartása bármely, az exportáló tagállam által előírti célszerűnek ítélt újra kiviteli rendelkezés vagy újra kivitel előtti jóváhagyás tiszteletben tartására vonatkozóan;

e) annak a kockázata, hogy az ilyen technológia vagy felszerelés terrorista szervezetekhez vagy személyekhez jut;

f) a műszaki visszafejtés vagy technológia nem szándékos átadásának a kockázata.

8. Nyolcadik kritérium: tekintettel az államoknak a jogos biztonsági és védelmi szükségleteire, valamint az emberi és gazdasági erőforrásokra, a katonai technológia vagy felszerelés kivitelének és a fogadó ország műszaki és gazdasági adottságainak összhangban kell lennie.

A kiviteli engedély iránti kérelem elbírálásakor a Hatóság figyelembe veszi - a megfelelő forrásokból, úgymint az ENSZ Fejlesztési Programjától (UNDP), a Világbanktól (World Bank), a Nemzetközi Valutaalaptól (IMF) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) jelentéseiből származó információkra is figyelemmel - azt, hogy a tervezett export nem hátráltatná-e súlyosan a fenntartható fejlődést a fogadó országban. Ebben az összefüggésben mérlegeli a fogadó ország katonai és szociális kiadásainak relatív szintjét, figyelembe véve bármilyen európai uniós vagy kétoldalú támogatást is.